STADSREVISIONEN
www.revision.stockholm.se

Nr 1
April 2007
DNR 310/38-07

Årsrapport 2006

KOMMUNSTYRELSEN

STADENS VERKSAMHET

Stadens ekonomiska resultat är positivt, balanskravet uppnås

Följsamheten till den kommunala redovisningslagen vad avser investeringsredovisningen måste bli bättre

KOMMUNSTYRELSENS EGEN VERKSAMHET

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är tillfredsställande

Styrning, uppföljning och kontroll är ej helt tillräcklig

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelsers ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som "revisionsrapporter" och i vissa fall som "promemorior".

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.revision.stockholm.se

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

INNEHÅLL

Sid

Rapportförteckning

Rapport Granskning av tertialrapport 2 – uppföljning av budget 2006 (november 2006)
Årsrapport 2006 för Kommunstyrelsen (nr 1 april 2006)

Bilaga 1	Revisionsrapport 2006 redovisningsrutiner och intern kontroll, finansenheten
Bilaga 2	Rapport över granskning av årsbokslut 2006-12-31 för finansenheten
Bilaga 3	Förteckning över samtliga revisionsrapporter och promemorior 2006/2007

Inledning

Årets granskning

I denna *årsrapport* redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av kommunstyrelsens övergripande verksamhet och en sammanfattning av granskningsresultatet avseende stadens nämnder och bolag för år 2006.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Kommunstyrelsens styrning och uppföljning av stadens verksamhet och ekonomi
- Stockholms stads huvudbokslut, årsredovisning och stadens sammanställda redovisning för år 2006

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med stadens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisionens inriktning och omfattning fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen.

Revisionskontorets iakttagelser och samlade bedömning redovisas och kommenteras under respektive avsnitt i rapporten.

Revisionskontoret har även följt upp kommunstyrelsens åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapporter.

Årsrapporten har faktakontrollerats av stadsledningskontoret.

Årsrapport 2006

I föreliggande rapport redovisas resultatet av 2006 års granskning i två rapportdelar, nämligen

1. Redovisning av granskningsresultatet avseende kommunstyrelsens övergripande verksamhet mm
2. Redovisning av granskningsresultatet avseende kommunstyrelsens egen verksamhet och granskningsresultatet avseende KF/KS-kansli

Rapportdel 1

Redovisning av granskningsresultatet avseende kommunstyrelsens övergripande verksamhet

1 STYRNING, UPPFÖLJNING OCH KONTROLL AV STADENS VERKSAMHET OCH EKONOMI

Granskningen inom detta område har inriktats på att bedöma om kommunstyrelsens styrning och uppföljning av den övergripande verksamheten och ekonomin har varit tillfredsställande, d v s om verksamheten har bedrivits i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om anslag, mål och riktlinjer mm.

1.1 Prognossäkerhet

I tabellen nedan redovisas stadsdelsnämndernas prognoser efter stadsledningskontorets korrigeringar och tillstyrkta budgetjusteringar samt budgetavvikelse enligt bokslutet.

Mnkr	Budgetavvikelse tertialrapport 1	Budgetavvikelse tertialrapport 2	Budgetavvikelse bokslut 2006
Anslag 1	-109,0	-56,9	159,5
Anslag 2	-72,8	-65,5	-25,5
Totalt	**-181,8**	**-122,4**	**134,0**

För anslag 1 har det i årets båda tertialrapporter prognostiserats underskott. Av tabellen framgår att det i bokslutet redovisas en positiv budgetavvikelse på 159,5 mnkr för anslaget. Skillnaden mellan prognosen i tertialrapport 2 och bokslutet uppgår till 216,4 mnkr vilket är högre jämfört med föregående år. Det är fem stadsdelsnämnder som har en avvikelse mellan prognos 2 och bokslutet som överstiger 20 mnkr. Året innan var det en nämnd. Att prognossäkerheten har försämrats är inte tillfredsställande.

För anslag 2 är skillnaden mellan prognostiserad budgetavvikelse i tertialrapport 2 och slutligt utfall 40,0 mnkr. Även för detta anslag har tillförlitligheten i årets prognoser blivit lägre.

För facknämnderna blev bokslutsresultatet 350 mnkr bättre än vad som prognostiserades i tertialrapport 2. De fyra facknämnder som har störst avvikelse mellan prognos 2 och bokslutet är kommunstyrelsen, marknämnden, trafiknämnden samt utbildningsnämnden.

För kommunstyrelsen är avvikelsen mellan prognos och slutligt utfall närmare 160 mnkr. Avvikelsen förklaras främst av att statsbidragsintäkterna avseende stadens flyktingmottagande, som stadsledningskontoret administrerar, blev högre än budgeterat. De tre övriga nämnderna har en avvikelse på drygt 40 mnkr vardera.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att prognossäkerheten för staden som helhet har varit tillfredsställande.

1.2 Uppföljning av ekonomi och verksamhet

Stadsledningskontoret har utfärdat detaljerade anvisningar för hur nämnderna ska redovisa sitt ekonomiska resultat i tertialrapporter och bokslut samt i sina verksamhetsberättelser. Vad gäller anvisningarna för nämndernas verksamhetsuppföljning har dessa inte varit inriktade på det verksamhetsmässiga resultatet i första hand utan på nämndernas arbetssätt. Detta har fått som konsekvens att kommunstyrelsens haft svårt att bedöma den samlade måluppfyllelsen för staden, vilket utvecklas under rubriken 1.3 God ekonomisk hushållning nedan.

Genom stadsledningskontorets månatliga rapportering av stadens intäkts- och kostnadsutveckling och de månatliga finansrapporterna samt de sammanställda tertialrapporterna får kommunstyrelsen en god bild av stadens ekonomi och den verksamhet som bedrivs.

Revisionskontoret har efter årets granskning bedömt att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit helt tillräcklig vid 15 av stadens nämnder, vilket är fem fler än föregående år. Denna utveckling är inte tillfredsställande.

1.3 God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen i budgeten ange mål och riktlinjer för verksamheten liksom finansiella mål.

Kommunfullmäktige har fastställt fem finansiella mål. Av dessa mål har tre uppfyllts. Målet att investeringsvolymen i förhållande till avskrivningarna ska anpassas till en långsiktigt hållbar nivå har inte uppnåtts under året. Detta innebär att utrymmet för framtida driftkostnader tas i anspråk. Vidare har målet att stadens soliditet ska uppgå till 60 % exklusive pensionsåtaganden inte uppnåtts. I bokslutet är soliditeten 55 %.

Kommunfullmäktige har fastställt fem övergripande inriktningsmål. Därtill har fullmäktige formulerat ett stort antal verksamhetsmål. Vissa av verksamhetsmålen är allmänt hållna och därför svåra att följa upp. Revisionskontoret har översiktligt granskat och bedömt om nämnderna har uppfyllt kommunfullmäktiges mål.

Av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande "Bokslut 2006 för Stockholms stad med verksamhetsberättelse" går det endast till viss del att utläsa i vilken utsträckning kommunfullmäktiges inriktningsmål har uppfyllts. Däremot finns i stadens årsredovisning en översiktlig sammanställning av måluppfyllelsen för de verksamhetsmål kommunfullmäktige har fastställt i 2006 års budget. Av sammanställningen framgår att närmare 80 % av målen är uppfyllda eller delvis uppfyllda. **Enligt revisionskontorets uppfattning** bör en sammanställning över måluppfyllelsen även redovisas i det bokslutsärende som presenteras för kommunstyrelsen.

För de verksamhetsmål som är otydligt formulerade har det inte varit möjligt att mäta måluppfyllelsen. För att kommunstyrelsen ska kunna ges förutsättningar att bedöma måluppfyllelsen samt om stadens samlade verksamhet har bedrivits enligt god ekonomisk hushållning förutsätts att målen är tydliga och uppföljningsbara. Vid revisionskontorets granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt (Revisionsrapport nr 5 februari 2006) framfördes bland annat vikten av att i kommunstyrelsens förslag till kommande budgetar måste målen för verksamheterna vara tydliga och mätbara. En annan viktig förutsättning är att nämnderna bryter ned fullmäktiges mål till egna mätbara mål samt att dessa mål följs upp under året. Därtill krävs att nämnderna har tillräcklig kunskap om stadens styrning och uppföljning av verksamheten. Revisionskontoret kan notera att i anvisningarna för nämndernas arbete med uppföljning av budget 2007 betonas vikten av att nämndernas verksamhetsspecifika mål är uppföljningsbara.

Revisionskontorets samlade bedömning är att nämnderna i huvudsak har uppnått de egna verksamhetsmålen som bidrar till att fullmäktiges mål uppnås.

1.4 Styrelsens och nämndernas tillämpning av verksamhetsmått och nyckeltal

Den 19 september 2005 beslutade kommunfullmäktige om nya nyckeltal för Stockholms stad. Ärendet avser basnyckeltal för stadens verksamheter. För de nämnder som ska redovisa basnyckeltal finns en manual för respektive nämnd och verksamhetsområde. Manualerna innehåller definitioner, processbeskrivning, periodicitet mm.

Nyckeltalen ska vara ett redskap i stadsledningens utveckling och styrning av stadens verksamheter inom ramen för det integrerade lednings- och styrsystemet (ILS) samt ge möjligheter till lärande genom jämförelser.

Stadsledningskontoret har under hösten 2006 genomfört en utvärdering av arbetet med basnyckeltalen i bokslutet 2005. Utvärderingen har inte behandlats av kommunstyrelsen. En utvärdering av arbetet med nyckeltalen i bokslutet 2006 kommer att påbörjas inom kort.

Underlag för flertalet nyckeltal hämtas direkt ur stadens verksamhetssystem och ekonomisystemet till en applikation i stadens ledningsinformationssystem (LIS). I det löpande arbetet ansvarar nämnderna för sina nyckeltal och den information som finns i verksamhetssystem och ekonomisystem. Stadsledningskontoret ansvarar för presentation och analys av nyckeltal i kommunövergripande rapporter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I bokslutet för år 2006 för staden totalt redovisas ett antal nyckeltal. Stadsledningskontorets controllers bedömer rimligheten i framtagna nyckeltal inom verksamhetsområdena. Från och med bokslutet 2007 kommer jämförelser att kunna göras enligt ansvariga handläggare på controllerenheten.

Revisionskontorets kommentarer
Enligt revisionskontorets bedömning pågår ett intensivt arbete med att se över nyckeltal och definitioner och att utvärdera hittills genomfört arbete.

Revisionskontoret kan notera att det finns analyser av redovisade nyckeltal i bokslutet för staden, dock inte inom alla områden. Enligt revisionskontoret kan analyser och jämförelser med föregående år och mellan främst stadsdelsnämnderna utvecklas.

2 STOCKHOLMS STADS HUVUDBOKSLUT, ÅRSREDOVISNING OCH STADENS SAMMANSTÄLLDA REDOVISNING FÖR ÅR 2006

2.1 Stockholms stads huvudbokslut för år 2006

Revisionskontoret har granskat stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2007-02-26, "Bokslut 2006 för Stockholms stad med verksamhetsberättelse".

I stadens huvudbokslut ingår boksluten för stadsledningskontoret, stadskassan, finansförvaltningen och finansrörelsen samt stadens övriga nämnder och styrelser. Finansenhetens bokslut och verksamhet har granskats av konsult. Revisionskontoret har granskat övriga bokslut som ingår i stadens bokslut.

Kommunstyrelsen behandlade stadens bokslut 2007-04-18.

Stadens bokslut följer den Kommunala Redovisningslagen (KRL) och stadens anvisningar vad beträffar uppställning och innehåll. Tydliga och informativa noter finns till samtliga poster i resultat- och balansräkningen. Analysen av intäkts- och kostnadsutvecklingen jämfört med föregående bokslut ger en bra bild av förändringen mellan åren.

Revisionskontoret har under en följd av år påpekat att staden inte följer den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed vad avser redovisning av investeringar för samtliga nämnder. Revisionskontoret anser att det inte är acceptabelt att Stockholms stad inte följer redovisningslagen fullt ut. Staden bör se över sina rutiner för bokföring av investeringsutgifter så att möjlighet ges för en korrekt bokföring enligt stadens regelverk och den kommunala redovisningslagen.

Slutskatteavräkningen för år 2006 har beräknats enligt Sveriges kommuner och landstings (SKL) prognos och staden avviker därmed från Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 4.1 som anger att Ekonomistyrningsverkets prognos ska användas. Med hänvisning till att SKLs prognos kommer senare än Ekonomistyrningsverkets och att SKLs prognos för år 2005 överensstämde bättre med utfallet är revisionskontorets bedömning att avsteget från Rådets rekommendation är motiverat.

Rättvisande räkenskaper
Vid granskningen av nämndernas interna bokslut för år 2006 har revisionskontoret bedömt att tre nämnder inte har helt rättvisande räkenskaper medan en nämnd får betyget "ej rättvisande".

Revisionskontoret ser allvarligt på att ett antal nämnder finansierar investeringar i inventarier och ombyggnader av lokaler med driftbudgetmedel och bokför investeringarna som driftkostnader. Detta innebär att nämnderna och staden inte följer kommunala redovisningslagen vad avser bokföring av anläggningstillgångar. Det innebär också att nämndernas nyckeltal är missvisande och inte möjliggör jämförelser vare sig mellan åren, mellan stadens nämnder eller liknande verksamheter i andra kommuner.

Liksom föregående år har revisionskontoret noterat att det finns brister i kvaliteten i nämndernas bokföring av intäkter och kostnader. Kontoplanen tillämpas inte på ett konsekvent sätt vilket bl a får till följd att nyckeltalen inte blir jämförbara vare sig mellan åren eller mellan stadens nämnder. Nämndernas interna kontroll inom detta område måste stärkas.

Revisionskontoret har också noterat att rutinerna för avstämning av interna mellanhavanden inte fungerat på ett tillfredsställande sätt i årets bokslutsarbete. Större krav bör ställas på att nämnderna följer stadens anvisningar.

2.2 Resultaträkningen

Resultaträkning (mnkr)	**2006**	**2005**
Verksamhetens intäkter	8 423,7	7 824,4
Jämförelsestörande intäkter	4 994,6	721,9
Verksamhetens kostnader	-35 867,3	-34 529,2
Jämförelsestörande kostnader	-1 452,5	-935,5
Avskrivningar	-456,7	-402,3
Verksamhetens nettokostnader	***-24 358,3***	***-27 320,6***
Skatteintäkter + statsbidrag	27 039,1	25 818,8
Finansnetto	1 126,9	1 068,8
Resultat efter skatter och finansnetto	***3 807,7***	***-433,0***
Extraordinära kostnader	0	-1 775,7
Ianspråktagna avsättningar	507,2	2 142,0
Avsättningar	-3 460,0	-47,0
Årets resultat	**854,8**	**-113,7**

Rätt periodiserat
Revisionskontoret har konstaterat att förvaltningarnas rutiner för periodisering av intäkter/inkomster och kostnader/utgifter generellt sett har förbättrats och att periodiseringar har skett i tillräcklig omfattning.

Verksamhetens kostnader
Revisionskontoret har under en följd av år påpekat att staden inte följer den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed vad avser redovisning av investeringar i t ex maskiner och inventarier. I årets resultaträkning har inköp av anläggningstillgångar bokförts med 136,4 mnkr som kostnad i verksamheten. Bokförda kostnader för husbyggnadsentreprenader uppgår till 296,2 mnkr. Revisionskontoret har inte i detalj analyserat ingående poster i redovisning av husbyggnadsentreprenader men har konstaterat att flera stadsdelsnämnder bokfört investeringar i lokaler som en kostnad i verksamheten.

I särskild granskning av ny-, om- och tillbyggnader i stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens hyrda lokaler framgår att merparten av nämnderna finansierar dessa kostnader över driftbudgeten.

Vidare har i särskild granskning noterats att kostnader på 182 mnkr har bokförts på investeringsbudgeten (trafiknämnden) som egentligen skulle ha bokförts på driftbudgeten (underhållskostnader).

Staden bör se över sina rutiner för bokföring och kontroll av investeringsutgifter så att möjlighet ges för en korrekt bokföring enligt stadens regelverk och den kommunala redovisningslagen.

Jämförelsestörande intäkter
Dessa består främst av reavinst vid försäljning av stadens aktieminoritetsposter i de bolag som Stockholms Stadshus AB ägde majoriteten av (4 205 mnkr). Enligt revisionskontorets bedömning borde denna post ha bokförts som en extraordinär intäkt då den uppfyller de krav som ställs på extraordinär post enlig den kommunala redovisningslagen.

Jämförelsestörande kostnader
I redovisade jämförelsestörande kostnader ingår kostnader för projekt finansierade av kompetensfonden med 882,9 mnkr, nedskrivning av aktierna i Fastighets AB Bangårdsposten med 259,3 mnkr, kostnader för projekt inom stadsdelsförnyelsen med 188,6 mnkr samt realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar 121,9 mnkr.

Avsättningar
Under året har avsättningar tagits i anspråk med 507,2 mnkr (2 142,0 mnkr år 2005). Beslut om nya avsättningar med 3 460 mnkr har tagits i årets bokslut.

- Av avsättningen *för boende äldre, funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade* har 93,6 mnkr utnyttjats under året. I årets bokslut har ytterligare 100,0 mnkr avsatts. Kvarstående avsättning uppgår totalt till 443,4 mnkr.
- För *förskoleutbyggnaden* har ianspråktagits 77,9 mnkr. I årets bokslut har ytterligare 300,0 mnkr avsatts. Avsättningen uppgår därefter till 312,4 mnkr.
- Avsatta medel för *bostadsanpassningsbidrag* om 20,0 mnkr har inte ianspråktagits varför avsättningen har återförts till resultatet.
- Utnyttjad avsättning *ventilationsinsatser i skolor* uppgår till 72,4 mnkr. Kvarstående avsättning uppgår till 61,8 mnkr.
- Ny avsättning med 370 mnkr för omstrukturering har gjorts.
- Ur *Miljömiljarden* har 187,0 mnkr disponerats. Kvarstående avsättning uppgår till 795,9 mnkr.
- Någon disposition ur avsättningarna för *pensionskostnader* (134,7 mnkr) har inte skett under året. Däremot har ytterligare 140,0 mnkr avsatts för detta ändamål.
- Avsättningen för *Infrastrukturella avgifter* har ianspråktagits med 25,0 mnkr. I årets bokslut har 2 550 mnkr avsatts och den kvarstående avsättningen uppgår till 3 294,3 mnkr.
- Avsättningen för *begravningsavgifter* har ianspråktagits med 13,4 mnkr. Kvarstående avsättning uppgår till 12,2 mnkr.
- Renhållningsnämndens redovisar underkott med 17,8 mnkr och detta har avräknats mot tidigare samlat överskott på 96,1 mnkr. Revisionskontoret har tidigare uppmanat nämnden att noga följa kostnads- och intäktsutvecklingen.

Enligt revisionskontoret fungerar rutinerna för fördelning av tilläggsanslag och uppföljning av hur medel från avsättningarna används tillfredsställande. De nämnder som erhållit tilläggsanslag från avsättningarna har redovisat nedlagda kostnader till stadsledningskontoret och anslag som inte utnyttjas har återredovisats.

Enligt revisionskontorets bedömning uppfyller även årets avsättningar de kriterier som anges i kommunala redovisningslagen § 11.

Avskrivningar
Redovisade avskrivningar uppgår till 456,7 mnkr. Årets nettoinvesteringar uppgår till 2 605,6 mnkr. Revisionskontoret instämmer i stadsledningskontorets kommentar att investeringsvolymen måste anpassas till en långsiktigt hållbar nivå under planperioden för att inte utrymmet för framtida driftkostnader ska behöva tas i anspråk.

Årets resultat
Årets redovisade resultat för staden totalt efter avsättningar uppgår till 854,8 mnkr och är enligt revisionskontorets bedömning i allt väsentligt rättvisande (se dock kommentarerna under rubriken Rättvisande räkenskaper).

Verksamhetens nettokostnader (exklusive jämförelsestörande poster) i förhållande till skatteintäkter + statsbidrag uppgår i bokslutet till ca 103 %. Kostnaderna överstiger skatteintäkterna med 861,2 mnkr. Stadens finansnetto har förbättrats med 5 % jämfört med år 2005 och uppgår till 1 126,9 mnkr. Nedanstående tabell visar utvecklingen från bokslutet för år 2000. Här ska nämnas att stadsledningskontoret i bokslutsärendet redovisar 99 %, dock inklusive stadens finansnetto.

2000-12-31	99 %
2001-12-31	101 %
2002-12-31	103 %
2003-12-31	106 %
2004-12-31	107 %
2005-12-31	105 %
2006-12-31	103 %

Balanskravet
I resultaträkningen redovisas att staden uppnår balanskravet och att årets resultat enligt balanskravet uppgår till +131,8 mnkr.

Enligt revisionskontorets bedömning har balanskravet uppnåtts i årets bokslut. I tjänsteutlåtandet lämnas en utförlig redogörelse för hur staden uppfyllt balanskravet. Revisionskontoret instämmer i den beräkning som redovisas i tjänsteutlåtandet.

Revisionskontoret har noterat att beträffande justering av "Avsättningar till följd av jämförelsestörande intäkter" har endast 3 200 mnkr av de totala avsättningarna på 3 460 mnkr tagits med. Detta beror, enligt uppgift från stadsledningskontoret, på att det i budget 2007 finns beslut om avsättningar med 3 200 mnkr.

2.3 Balansräkningen

Balansräkning (mnkr)	**2006-12-31**	**2005-12-31**
Anläggningstillgångar	66 824,8	63 825,6
Omsättningstillgångar	20 018,1	17 773,4
Summa tillgångar	**86 842,9**	**81 599,0**
Summa eget kapital	47 662,5	46 807,7
Summa avsättningar	7 166,6	4 086,0
Summa långfristiga skulder	13 951,3	9 073,4
Summa kortfristiga skulder	18 062,5	21 632,0
Summa eget kapital och skulder	**86 842,9**	**81 599,0**
Ansvars- och borgensförbindelser	2 897,5	3 446,1
Stadens pensionsförpliktelser	10 470,5	9 590,0

Anläggningstillgångar
Anläggningstillgångarna har ökat med 5 % jämfört med föregående år beroende på nyinvesteringar i mark, byggnader och tekniska anläggningar samt inventarier och maskiner. Utlåningen till stadens bolag har ökat varför långfristiga fordringar ökat med 8 %.

Revisionskontoret har noterat att rutinerna för aktivering av projekt som avslutas under året inte har fungerat fullt ut för främst stadsdelsnämnderna.

Vidare har revisionskontoret uppmärksammat att anläggningsregistret i ekonomisystemet Agresso endast kan redovisa nettoutgifter. Detta innebär att objekt som helt är finansierade med investeringsbidrag inte kommer med i stadens anläggningsregister. Revisionskontoret förordar bruttoredovisning, särskilt när vissa investeringar finansieras med egna avsättningar. Stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete med att införa en sådan redovisning.

För att säkerställa att investeringar som finansieras med bidrag från miljömiljarden, och liknande projekt, blir aktiverade bör stadsledningskontoret förtydliga anvisningarna för denna typ av projekt.

Se också kommentarer under rubriken "Verksamhetens kostnader" där det konstateras att det finns brister i vad som redovisas som anläggningstillgång.

Omsättningstillgångar
Omsättningstillgångarna har ökat med 13 % främst beroende på att kortfristiga fordringar och kassa och bank ökat jämfört med föregående år.

Revisionskontoret har noterat att inget värde finns bokfört under exploateringsfastigheter. Enligt God redovisningssed ska mark och fastigheter, vars syfte är att avyttras, redovisas som omsättningstillgång istället för anläggningstillgång. Staden bör under 2007 se över dessa rutiner.

Kundfordringar
Av de redovisade kundfordringarna på 592,6 mnkr har 46,4 mnkr bedömts vara osäkra (ca 8 %). Omsättningstillgångar är enligt redovisningslagen fordringar som förfaller inom ett år. Enligt stadens regler ska en konstaterad kundförlust skrivas av senast efter ett år.

Nämnderna har, med några undantag, följt stadens anvisning om nedskrivning av kundfordringar. Den procentuella andelen av obetalda fakturor äldre än ett år varierar mycket. Stadsdelsförvaltningarna har en förhållandevis hög andel.

Avsättningar
Pensionsavsättningar inklusive löneskatt uppgår till 1 523,5 mnkr. Kostnaden för intjänade pensioner under året är beräknade till 592,0 mnkr och betalas ut i mars 2007.

Årets övriga avsättningar har kommenterats ovan i samband med redovisning av *Resultaträkningen.*

Ansvars- och borgensförbindelser
Ansvars- och borgensförbindelser har minskat med 548,0 mnkr. Ansvarsförbindelserna inkl pensionsskulden i förhållande till bokförda tillgångar uppgår till 15 % vilket visar att stadens tillgångar väl täcker de åtaganden som redovisas.

Leasing
Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 13.1 angående redovisning av leasingavtal har börjat tillämpas av staden från och med 2005. I tjänsteutlåtandet redovisas att stadens nämnder har tecknat leasingavtal för ca 42,4 mnkr. I not borde dessa åtaganden fördelade på förfallotidpunkter (i enlighet med rekommendationen) framgå. Revisionskontoret rekommenderar att redovisningen av leasingåtaganden utvecklas så att också klassificeringen framgår.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att stadens balans- och resultaträkning i allt väsentligt är rättvisande.

2.4 Investeringsredovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen innehålla en samlad redovisning av stadens investeringsverksamhet.

I bokslutsärendet finns en redogörelse för större investeringsprojekt under rubriken "Investeringsplan". Nämndernas nettoinvesteringar uppgår till 2 605,6 mnkr (2 622,7 mnkr år 2005). Avvikelse i förhållande till investeringskalkylen med kortfattad analys av orsakerna redovisas för respektive nämnd. Redogörelsen utgör underlag till förvaltningsberättelsen till årsredovisningen.

Revisionskontorets kommentarer
Redovisningen i bokslutsärendet uppfyller inte redovisningslagens krav på en samlad investeringsredovisning. En redogörelse för avslutade projekt som omfattar totalkalkyl för respektive investering med analys av avvikelser bör lämnas. För pågående större projekt bör redogörelsen omfatta årets investeringsutgift med en prognos för färdigställandet.

Däremot ingår en sådan redovisning av stadens investeringsverksamhet i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Denna redovisning uppfyller i allt väsentligt redovisningslagens krav.

2.5 Finansenhetens bokslut för år 2006

Konsulter har granskat redovisningsrutiner och intern kontroll inom finansenheten. Rapporten redovisas i ***bilaga 1***.

Granskningen av finansenhetens bokslut redovisas i ***bilaga 2***. Av konsulternas granskningsrapport framgår följande sammanfattande iakttagelse:

Revisorerna har i samband med granskningen av årsbokslutet 2006-12-31 inte påträffat några materiella felaktigheter.

2.6 Stadens årsredovisning för år 2006

Årsredovisningen är kommunstyrelsens sammanfattning till kommunfullmäktige av årets utfall av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen i årsredovisningen omfatta också sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Revisionskontoret har granskat ett utkast till årsredovisning för år 2006. Granskningen omfattar kontroll av att resultat- och balansräkningens uppgifter och noter överensstämmer med stadens bokslut och stadens sammanställda redovisning för år 2006 och i övrigt innehåller de uppgifter som den kommunala redovisningslagen kräver. I granskningen ingår inte granskning av budgetavräkning och nyckeltal.

Revisionskontorets kommentarer
Uppgifterna i årsredovisningen överensstämmer med stadens bokslut och den sammanställda redovisningen. Avsnittet om ekonomi innehåller omvärldsanalys och en ekonomisk och finansiell analys. I den ekonomiska analysen för staden lämnas en bra redogörelse och analys av årets resultat med förklaringar till intäkts- och kostnadsutvecklingen jämfört med föregående år.

Förvaltningsberättelsen innehåller en redogörelse för förhållanden som är viktiga för bedömningen av stadens ekonomi och ställning liksom information om väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret. Därtill finns en sammanställning som ger en bild av hur väl kommunfullmäktiges verksamhetsmål har uppfyllts. Se även avsnitt 1.3 "God ekonomisk hushållning".

I avsnittet "Personal" lämnas upplysningar om bland annat väsentliga personalförhållanden. Vidare redovisas här sjukfrånvaron i enlighet med den kommunala redovisningslagen. Uppgift om sjuklönekostnaden för staden totalt lämnas i avsnittet "Staden som arbetsgivare".

Förvaltningsberättelsen omfattar också upplysningar om fem verksamhetsstiftelser som Stockholms stad har rättsligt bestämmande inflytande i. De berörda stiftelserna ingår inte i den sammanställda redovisningen utan redovisas separat med uppgift om bidrag från staden, intäkter och kostnader, årets resultat efter dispositioner och balansomslutning. Till stiftelsen Hotellhem i Stockholm har staden lämnat ett bidrag om 19 mnkr, till Stiftelsen Strindbergsmuseet ett bidrag om 6 mnkr och till stiftelsen Barnens Dag ett bidrag om 2 mnkr för år 2006.

Stadens borgensåtaganden omnämns endast kortfattat i förvaltningsberättelsen.

Uppgifter om leasing av anläggningstillgångar finns endast i sammanställningen över redovisningsprinciper.

Revisionskontoret rekommenderar att

- Förvaltningsberättelsen kompletteras med uppgifter om stadens borgensåtagande med en riskanalys
- Redovisningen av stadens leasingtaganden utvecklas

Revisionskontoret bedömer att det övergripande syftet med årsredovisningen, att den ska ge fullmäktige, kommuninnevånarna och även andra intressenter information om verksamhetsåret 2006, har uppnåtts.

2.7 Stadens sammanställda redovisning för år 2006

Enligt den kommunala redovisningslagen ska den sammanställda redovisningen innehålla en resultaträkning som är en sammanställning av kommunens resultaträkning och resultaträkningarna för de övriga juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Redovisningen ska också innehålla en balansräkning som uppfyller ovanstående krav.

Syftet med att upprätta en sammanställd resultat- och balansräkning är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning, oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs.

Stadens redovisningsprinciper ska vara vägledande vid upprättandet av den sammanställda redovisningen. Redovisningen av pensionsåtaganden utgör ett undantag från denna princip.

Om avvikelser föreligger ska i årsredovisningens tilläggsupplysningar lämnas uppgift om olikheter i redovisningsprinciper och orsaken till att justeringar inte skett.

I den sammanställda redovisningen ingår boksluten för Stadshuskoncernen, Stockholms stad och övriga bolag inom staden. Bolagens årsredovisningar har granskats av respektive auktoriserad revisor. Stadens bokslut har granskats av revisionskontoret.

Årets resultat i kommunkoncernen uppgår till -3 765,5 mnkr (-119,1 mnkr år 2005). Staden redovisar ett positivt resultat på 854,8 mnkr och koncernen Stockholms Stadshus AB redovisar ett positivt resultat på 95,4 mnkr efter finansnetto. Efter att koncerninterna mellanhavanden har eliminerats i kommunkoncernen,

främst till följd av reavinst vid försäljning av aktieminoritetsposter i bolagen uppstår ett negativt resultat för kommunkoncernen. Denna reavinst (intäkt) som uppgår till 4,2 mnkr och ingår i stadens resultat har korrekt eliminerats i den sammanställda redovisningen, vilket försämrar resultatet för kommunkoncernen. Här kan nämnas att reavinsten avsatts för framtida kostnader.

Revisionskontorets kommentarer

Enligt revisionskontorets bedömning uppfyller den sammanställda redovisningen syftet att ge en helhetsbild av stadens ekonomiska ställning, resultat och åtaganden.

Den sammanställda redovisningen har mycket kortfattat kommenterats i bokslutet. I årsredovisningen för staden lämnas en mer detaljerad redogörelse för verksamhet och ekonomi i stadens aktiebolag.

Enligt redovisningsenheten tillämpar bolagen i allt väsentligt stadens principer. Finansrevisorerna har dock påpekat att det fortfarande finns avvikelser i redovisningen mellan vissa bolag och finansenheten främst vad avser långfristiga och kortfristiga delar av fordringar och skulder. Anvisningarna till stadens bolag har förtydligats på denna punkt men trots detta förekommer avvikelser.

Kommentarer till viktigare händelser under året, ändring av redovisningsprinciper och händelser av vikt efter balansdagen har lämnats.

Staden följer i allt väsentligt den kommunala redovisningslagen och rekommendation Nr 8 (Sammanställd redovisning) utgiven av Rådet för kommunal redovisning. Dock ingår inte stadens stiftelser i den sammanställda redovisningen.
I stadens årsredovisning finns en redovisning av de verksamhetsstiftelser där staden har betydande inflytande med uppgift om verksamhet och ekonomi. Enligt revisionskontorets bedömning uppfyller staden därmed redovisningslagens krav och rådets rekommendation.

3 REVISIONSRAPPORTER

Nedan redovisas projektrapporter som berör kommunstyrelsen utifrån styrelsens ansvar för ledning och samordning av den kommunala verksamheten samt att ha uppsikt över nämnderna och de kommunala bolagen.

Rapport angående granskning av Miljöavgiftskansliet (Rapport nr 11 juni 2006)

Revisionskontoret har med stöd av konsult granskat och bedömt miljöavgiftskansliets styrmiljö och ledningens tolkning av uppdraget samt hur det genomförts.

Revisionskontorets bedömning är att miljöavgiftskansliet, utifrån de politiska beslut som tagits i frågan, utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Information har givits genom olika kanaler och en informativ webbsida har byggts upp. De mätningar som genomförts och de analyser samt resultat som presenterats som ett led i utvärderingen är omfattande. Mätningar och resultat har säkerställts genom analysgrupper och referens/expertgrupper.

Staden som medfinansiär i stora infrastrukturprojekt (Rapport nr 12 november 2006)

I rapporten understryker revisionskontoret vikten av att staden har ändamålsenlig organisation för samverkan och förhandlingar med Vägverket m.fl. samt att staden kommer in i projekten i ett tidigt skede. Vidare uppmärksammas vikten av ändamålsenliga interna processer och bra handläggarstöd. Det var en brist som blev tydlig när gatu- och fastighetskontoret avvecklades. Trafik- och exploateringskontoren bedriver gemensamt ett arbete med att utveckla ett dokument- och ritningshanteringssystem för att därigenom tillskapa ändamålsenliga processer och ett bra handläggarstöd.

Kommunstyrelsen och trafiknämnden har yttrat sig över rapporten och instämmer i stadsrevisionens bedömning i allt väsentligt.

Stadens beredskap för extraordinära händelser (Rapport nr 13 november 2006)

Revisionskontoret har granskat stadens beredskap för att möta och hantera extraordinära händelser. En extraordinär händelse definieras i lagstiftningen, som en sådan händelse som avviker från det normala, innebär allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

Revisionskontorets granskning visade bland annat att:

- Det saknas en aktuell säkerhetspolicy
- Stadens ledningsorganisation vid allvarliga kriser är ofullständig
- Det saknas en krisledningsplan
- Övningar och utbildningar i krishantering har hållits i endast begränsad omfattning

Revisorerna framförde att de ser mycket allvarligt på att staden saknar en ändamålsenlig krisledningsorganisation. Medborgarna utsätts därmed för onödigt stora risker om viktiga samhällsfunktioner allvarligt skulle störas.
Revisorerna uppmanade därför kommunstyrelsen att omgående se till att beredskapen för att hantera extraordinära händelser blir tillfredsställande.

I sitt yttrande 2007-02-07 framför kommunstyrelsen att de avser att se över samtliga dokument inom området risk- och säkerhetshantering. I samband med det kommer en ny riskhanteringspolicy att upprättas. Den nya krisledningsnämnden och dess tjänstemannaledning kommer under första kvartalet 2007 att få utbildning i krisledning.

Revisionskontoret kan notera att en krisledningsplan samt en kriskommunikationsplan antogs av kommunfullmäktige 2007-03-05. Därtill har en säkerhetssamordnare anställts.

Socialtjänstnämndens interna styrning och kontroll av verksamheten för tillståndsgivning (Rapport nr 1 januari 2007)

Revisionskontoret har med hjälp av konsult granskat socialtjänstnämndens interna styrning och kontroll av verksamheten för tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol.

Revisorerna konstaterade att socialtjänstnämnden har en fungerande handläggning av serveringstillstånd men att skyddet avseende risk för mutor och annan otillbörlig påverkan kan förbättras.

För kommunstyrelsen har ett antal förbättringsområden identifierats avseende arbetet med intern kontroll. Följande frågor bör särskilt beaktas vid arbetet med att utveckla nämnders och styrelsers arbete med den interna kontrollen.

- Behovet av utbildningsinsatser avseende mutor, bestickning och otillbörlig påverkan bör kartläggas och genomföras för riskutsatta verksamheter inom staden.
- De delar av stadens verksamhet som är särskilt riskutsatta bör identifieras och kontrolleras för att trygga att internkontrollsystemet i dessa delar är utvecklat.
- Alla nämnder och styrelser bör omfattas av ett system för att rapportera brister i efterlevnad av regler och misstänkta oegentligheter. Möjlighet bör finnas att anonymt lämna information.

Enligt revisionskontorets mening bör stadens policy för representation revideras och kompletteras med regler avseende de mut- och påverkanssituationer som kan uppstå i olika verksamheter inom staden. Vidare bör det säkerställas att alla anställda inom staden informeras om det nya regelverket.

4 ÖVRIGA GRANSKNINGAR

4.1 Ekonomisystemet Agresso

Revisionskontoret har genomfört en översiktlig granskning av den interna kontrollen i de administrativa rutinerna kring ekonomisystemet Agresso vid sex stadsdelsnämnder och fem facknämnder.

Granskningen visar att den interna kontrollen vid granskade nämnder till stora delar är tillräcklig.

Revisionskontoret har dock noterat ett antal brister i rutinen för tilldelning, borttag och uppföljning av behörigheter. Vid granskningstillfället hade många tjänstemän inte utnyttjat sin behörighet i Agresso. Revisionskontoret har rekommenderat berörda förvaltningar att avsluta de behörigheter som respektive användare inte är i behov av. Enligt kommunfullmäktiges informationssäkerhetsregler ska behörighetstilldelning ske med utgångspunkt från vad arbetsuppgifterna kräver.

De granskade förvaltningarna skannar sina fakturor. Detta innebär att fakturor som innehåller känslig eller sekretessbelagd information görs tillgänglig för alla användare med behörighet till Agresso. Fakturor som innehåller känslig eller sekretessbelagd information bör enligt revisionskontoret inte skannas. Vid några förvaltningar skannas inte vårdfakturor med anledning av detta. Någon förvaltning avidentifierar fakturorna innan skanning sker.

Revisionskontoret har även noterat att det finns brister som nämnderna inte rår över eller kan åtgärda. En sådan brist är att det saknas en fungerande loggningsfunktion i Agresso. Nämnderna saknar därmed möjlighet att spåra utförda aktiviteter i systemet.

Revisionskontoret har även genomfört en översiktlig granskning av hur stadsledningskontoret har bedrivit och samordnat drift- och säkerhetsfrågorna på en stadsövergripande nivå. Revisionskontoret kan notera att stadsledningskontoret tillsammans med stadens nämnder har genomfört en omfattande riskanalys av Agresso. Analysen utmynnade i ett antal risker som bedöms ge allvarliga konsekvenser för staden om de inträffar. Bland identifierade risker återfinns bland annat risken för att känslig information görs tillgänglig samt risken för bristande loggningsfunktioner. Av övriga risker var tre av dem kopplade till styrning av behörigheter. Bristande tillgänglighet till systemet och risk för att backuprutinerna inte fungerar tillfredsställande är två andra risker som bedöms ge allvarliga konsekvenser om de inträffar.

Med anledning av resultatet från riskanalysen genomförde stadsledningskontoret under hösten 2006 en säkerhetsrevision med stöd av konsult.

För närvarande pågår ett arbete med att vidta säkerhetshöjande åtgärder i enlighet med de rekommendationer konsulten har lämnat. Det pågår även ett arbete med att komma till rätta med sekretessproblematiken vid skanningen av fakturor. Avsikten är att ersätta personuppgifterna på vårdfakturorna med det löpnummer som är knutet till individen i Paraplysystemet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att stadsledningskontoret har på ett systematiskt sätt identifierat de risker som är förknippade med Agresso och de säkerhetsbrister som finns i dag. Enligt revisionskontoret är det angeläget arbetet med att åtgärda identifierade brister ges hög prioritet.

4.2 Miljöarbetet vid några nämnder och bolag

Revisionskontoret har granskat styrning och uppföljning av miljöarbetet vid två nämnder (idrottsnämnden och marknämnden) samt tre bolag (Stockholmshem, Stockholms Hamn och Stockholm Parkering). Syftet med granskningen har varit att bedöma nämndernas/styrelsernas miljöarbete utifrån stadens prioriteringar i budget 2006 och i underliggande program. Granskningsresultatet har sammanställts i en promemoria (2006-11-30).

Granskningen har visat att det pågår en rad aktiviteter i syfte att förbättra miljön. Men det varierar mycket i vilken grad nämnden/styrelsen sätter upp tydliga mål för miljön, upprättar handlingsplaner kopplade till målen och följer upp effekterna för miljön.

Stockholms Hamn har ett strukturerat miljöutvecklingsarbete även om bolaget rekommenderas att utveckla den årsvisa uppföljningen av miljömålen. Även Stockholmshem har en tydlig struktur för sitt miljöarbete. Båda bolagen är också miljöcertifierade enligt ISO.

Idrottsnämnden har inte ett tillfredsställande miljöarbete utifrån stadens prioriteringar i budget 2006 och stadens miljöprogram. Nämndens mål är aktivitetsinriktade och det framgår inte i vilken grad miljöpåverkan ska minska. Uppföljningen har varit bristfällig. Vid Stockholm Parkering och marknämnden behöver miljöarbetet förtydligas genom att mätbara mål tas fram och följs upp.

Stockholms stad har haft energisparmål under lång tid i sina miljöprogram. Trots detta saknar några nämnder/styrelser en tillförlitlig energistatistik per fastighet eller anläggning. Idrottsnämnden, Stockholmshem och marknämnden saknar energisparmål. Idrottsnämnden har direkt rådighet över sin energiförbrukning och står för 10 % av stadens totala förbrukning.

Fullmäktiges övergripande mål för miljöbilar var att stadens egna fordon vid utgången av år 2006 skulle uppgå till 60 %. Detta mål har inte uppnåtts.

Idrottsnämnden, Stockholmshem och Stockholm Parkering bör, enligt revisionskontoret, öka takten i utbytet av sina fordon till miljöbilar.

Revisionskontorets kommentarer
Det är genom ledningens uppföljning och engagemang som miljöarbetet konkretiseras och blir tydligt för alla. Genom valet att ISO-certifiera miljöledningssystemet visas ledningens engagemang. Men även inom ramen för stadens integrerade system för styrning och uppföljning (ILS) kan samma tydlighet och struktur uppnås om ledningens engagemang finns.

Kommunstyrelsen och koncernstyrelsen har också en viktig pådrivande roll i att se till att nämnder och styrelser formulerar tydliga och mätbara mål i förhållande till fullmäktiges mål. Vidare måste en lika tydlig återrapportering av måluppfyllelsen efterfrågas.

4.3 Miljömiljarden

Kommunfullmäktige beslöt i budget 2003 att i samband med bokslut 2002 avsätta 1 miljard för miljöinriktade insatser som sanering av markföroreningar, åtgärder inom sjö och vattendrag samt till andra angelägna miljöprojekt. I bokslut 2003 gjordes ytterligare en avsättning med 100 mnkr för ett projekt avseende biogasbåtar. Kommunstyrelsen fick i uppdrag att samordna insatserna.

Revisionskontoret genomförde under 2005 en särskild granskning av kommunstyrelsens handläggning och beslut utifrån fullmäktiges syfte med avsättningen. I granskningen ingick också att bedöma om rutiner för uppföljning och kontroll var tillräckliga. Den sammanfattande bedömningen var att stadsledningskontoret har utarbetat säkra rutiner för bedömning av bidragsansökningar och för uppföljning och kontroll. I några fall noterades dock att kommunstyrelsen, enligt revisionskontorets bedömning, hade frångått fastställda kriterier för bidrag.

I mars 2007 fanns 132 pågående projekt. 21 projekt har slutrapporterats. Revisionskontoret har gjort en uppföljning av tidigare iakttagelser och av stadsledningskontorets fortsatta arbete med uppföljning och kontroll av pågående projekt.

Revisionskontorets kommentarer
Revisionskontorets uppföljande granskning visar att rutinerna för uppföljning och kontroll alltjämt är tillräckliga. Samtliga pågående projekt har undertecknade överenskommelser, godkända projektplaner samt egna diarienummer. Samtliga handlingar är dock ännu inte diarieförda. Arbete med detta pågår.

I kommunfullmäktiges budget för år 2007 framgår att avsatta medel inom Miljömiljarden för biogasbåtar, under åren 2007-2008, ska omfördelas till gatudrift.

Beslut om att ianspråkta medel för tidigare avsättning för biogasbåtar till en utökad budget för ett nytt ändamål har ännu inte fattats.

4.4 Ny-, om- och tillbyggnad i stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens hyrda lokaler

Revisionskontoret har granskat hur stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden finansierar kostnaderna för verksamhetsanpassningar mm genom ny-, om- och tillbyggnader i hyrda lokaler. Resultatet av granskningen redovisas i en granskningspromemoria som har överlämnats till kommunstyrelsen för yttrande.

Granskningen visar att merparten av nämnderna finansierar dessa kostnader över driftbudgeten. Detta innebär att kostnaderna inte alltid redovisas enligt den kommunala redovisningslagen och god kommunal redovisningssed.
I sammanhanget ska nämnas att nämnderna inte har givits förutsättningar att följa gällande redovisningsregler då de inte har tilldelats någon investeringsbudget för denna typ av åtgärder.

Enligt revisionskontoret behöver kommunstyrelsen se över stadens regelsystem och skapa ett system som både tar hänsyn till att verksamheten kan bedrivas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt samt att lagar, avtal och beslut efterlevs.

Kommunstyrelsen uppger i sitt yttrande (2007-01-24) över promemorian att stadsledningskontoret för närvarande arbetar med ett regelverk med avsikt att detta ska vara så tydligt och omfattande som möjligt, bland annat avseende hantering av stimulansbidrag, regler för investeringar, gränsdragning mellan vad som kan anses vara investering kontra underhåll samt hur kostnaderna redovisningsmässigt ska hanteras.

Revisionskontoret avser att under 2007 följa hur detta arbete fortskrider.

4.5 Oseriösa leverantörer

Revisionskontoret har granskat om nämnderna anlitar oseriösa leverantörer. Revisionskontoret har konstaterat att oseriösa leverantörer förekommer i stadens leverantörsreskontra och att ett stort antal förvaltningar har anlitat dessa leverantörer. Revisionskontoret kan vidare konstatera att det inte förekommer någon samordnad kontroll av oseriösa leverantörer. Ansvaret för att regelbundet kontrollera förekomst och spärra oseriösa leverantörer bör ligga på stadsledningskontorets centrala redovisningsenhet.

För att säkerställa en tillräcklig intern kontroll bör rutinerna ses över både vid berörda förvaltningar och vid stadsledningskontoret.

Revisionskontoret har redovisat granskningsresultatet i promemorian "Granskning av oseriösa leverantörer" vilken har överlämnats till kommunstyrelsen för yttrande. Av yttrandet (2007-02-07) framgår att kommunstyrelsen instämmer i att en central kontroll av oseriösa leverantörer bör göras och att stadsledningskontoret har ansvar för att göra denna kontroll.

4.6 Säkerhet vid utbetalning av ekonomiskt bistånd

Revisionskontoret har granskat avstämningsrutiner för utbetalning av ekonomiskt bistånd. Granskningen har omfattat stadsdelsnämnderna Bromma, Hässelby-Vällingby, Liljeholmen, Norrmalm, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta och Östermalm. Syftet har varit att bedöma om det finns ändamålsenliga och säkra rutiner för avstämningen av utbetalning av ekonomiskt bistånd.

Enligt revisionskontoret kan nämndernas interna styrning och uppföljning inom detta område utvecklas ytterligare. Nämnderna måste ha ett kontrollsystem som omfattar hela processen för utbetalningen av ekonomiskt bistånd. I ett sådant system ska det finnas rutiner som säkerställer att det finns korrekt dokumentation om klienten som ansöker om bidrag. Det ska finnas relevanta kontroller i den dagliga avstämningsrutinen vid utbetalningstillfället samt kompletterande efterkontroller.

5 STADENS NÄMNDER

Årets bokslut visar att verksamhetens nettokostnader exkl jämförelsestörande poster uppgår till 27 900 mnkr. Jämfört med år 2005 är det en ökning med 793 mnkr eller 2,9 %. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 1 220 mnkr vilket motsvarar 4,7 %.

Facknämnderna redovisar exklusive kapitalkostnader ett positivt resultat på 275,7 mnkr och för stadsdelsnämnderna redovisas ett nettoöverskott med 134,0 mnkr. För stadens nämnder redovisas därmed ett sammanlagt nettoöverskott med 409,7 mnkr.

5.1 Stadsdelsnämndernas resultat

Stadsdelsnämnderna Anslag/verksamhetsområde	Nettokostnad år 2006 mnkr	Budgetavvikelse före resultatdispositioner
Nämndernas verksamhet (anslag 1)	**19 724,0**	**159,6**
Varav:		
Nämnd och förvaltningsorganisation	729,7	37,1
Pedagogisk verksamhet:		
Förskoleverksamhet	2 885,8	126,3
Skolbarnomsorg	618,4	35,5
Utbildning	4 820,9	-23,9
Särskola	238,9	9,4
Äldreomsorg	5 893,9	-66,8
Omsorg om funktionshindrade	2 154,1	14,0
Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	1 627,1	-7,5
Flyktingmottagande	121,7	16,7
Fritid och kultur	223,4	15,6
Stadsmiljöverksamhet	407,3	-9,1
Övrig verksamhet	2,8	12,3
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder (anslag 2)	**1 340,9**	**-25,6**
Totalt anslag 1 och 2	**21 064,9**	**134,0**

5.1.1 PEDAGOGISK VERKSAMHET

De sammanlagda nettokostnaderna för utbildningsnämnden och stadsdelsnämndernas pedagogiska verksamhet uppgick år 2006 till 12 907,5 mnkr, vilket är en ökning med 471,6 mnkr eller 3,8 % jämfört med föregående år.

Stadsdelsnämndernas sammanlagda nettokostnader för pedagogisk verksamhet uppgick år 2006 till 8 564,0 mnkr, varav en tredjedel avsåg förskoleverksamheten. Det innebar en ökning med 358,1 mnkr. Grundskolans nettokostnader minskade emellertid med 42,1 mnkr på grund av minskat elevunderlag och minskade lokalkostnader.

Med undantag för förskolan redovisas marginella avvikelser om sammanlagt 21,0 mnkr för de pedagogiska verksamheterna.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budget för år 2007 att överföra ansvaret för förskoleklass, grundskola, obligatorisk särskola och skolbarnsomsorg från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden. Förskoleverksamheten ska tills vidare vara kvar under stadsdelsnämnderna. Fullmäktige beslutade också att organisationen vid utbildningsförvaltningen skulle utredas och att en ny organisation ska införas från den 1 juli år 2007.

Förskoleverksamhet
Förskolans nettokostnader år 2006 på 2 885,8 mnkr är 126,3 mnkr lägre än budget.

Stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta, Farsta, Vantör och Skärholmen redovisar förhållandevis stora överkott för 2006 års verksamhet. Detta beror bland annat på att nystartade förskolor som fått full schablonersättning inte haft verksamhet från årets början.

Fullmäktige har beslutat att kvaliteten i förskolan ska ökas genom att barngruppernas storlek under mandatperioden minskas med i genomsnitt med två barn. Hittills har barngrupperna minskat med 1,2 barn jämfört med stadsdelsnämndernas verksamhetsberättelser för år 2003.

Vad gäller barnomsorgsgarantin har inte stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Maria-Gamla stan, Liljeholmen och Bromma klarat att erbjuda föräldrarna plats inom de tre månader som garantin anger som tidsgräns. Sammanlagt har ca 170 barn fått vänta på plats mer än tre månader.

5.1.2 ÄLDREOMSORG

Stadsdelsnämndernas nettokostnader för äldreomsorgsverksamheten uppgick år 2006 till 5 893,9 mnkr vilket ligger i nivå med föregående år. Verksamheten redovisade sammantaget ett budgetunderskott med 66,8 mnkr.

Ej verkställda beslut enligt SoL
Efter ändring av socialtjänstlagen (SoL) från och med den 1 juli 2006 ska kommunens socialnämnd/motsvarande rapportera gynnande beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Rapporteringsskyldigheten gäller även avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

Sammantaget har stadsdelsnämnderna 2006-12-31 redovisat att det inom äldreomsorgen fanns 59 beslut som inte var verkställda. Med ett undantag avsåg besluten plats på särskilt boende. Detta ska jämföras med första rapporteringstillfället 2006-09-30 då stadsdelsnämndernas rapportering visade att det fanns 110 ej verkställda beslut.

Vid årsskiftet 2006/2007 hade 49 av de rapporterade besluten inte verkställts på grund av att den enskilde antingen tackat nej till erbjudet boende eller hade valt att vänta på plats till ett önskat boende. Resterande 10 beslut hade enligt de fyra nämnder som rapporterat avvikelsen inte verkställts på grund av resursbrist.

Stadens rutiner för rapportering som ska ske kvartalsvis till länsstyrelsen, revisorer och kommunfullmäktige, behandlas vidare under avsnitt 5.1.6 nedan.

5.1.3 STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Verksamhetsområdets nettokostnad uppgick år 2006 till 2 154,1 mnkr, vilket är en ökning med 109,6 mnkr eller 5,4 % jämfört med föregående år. Verksamheten redovisar ett nettoöverskott med 14,0 mnkr.

Utförardokumentation
Revisionskontoret har granskat utförardokumentation inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Varje enskilt ärende ska dokumenteras på ett sådant sätt att rättssäkerheten och den enskildes rätt till insyn kan uppfyllas. Granskningen genomfördes vid nio stadsdelsnämnder och omfattade dokumentation av enskilda ärenden vid en daglig verksamhet inom åtta av nämnderna och ett gruppboende inom en nämnd. En sammanfattning av granskningsresultatet har redovisats i respektive nämnds Årsrapport 2006.

Sammanfattningsvis kan revisionskontoret konstatera att nämnderna har kommit olika långt i arbetet med att utveckla utförardokumentationen enligt stadens riktlinjer. Vid granskningstillfället saknades i stor utsträckning beställningar, genomförandeplaner, dokumentation över systematiska uppföljningar och journalanteckningar. Ett viktigt utvecklingsområde är att förbättra formerna för samverkan mellan beställare och utförare.

5.1.4 INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG SAMT SOCIALPSYKIATRI

Nettokostnaden för individ- och familj uppgick till 1 627,1 mnkr under år 2006, vilket är en ökning mot föregående år med 52,9 mnkr. Verksamhetens ekonomiska utfall innebär ett nettounderskott på 7,5 mnkr. Budgetavvikelsen beror i huvudsak på högre kostnader än budget för placeringar av barn och unga i dygnetruntboende. Stadens redovisning visar emellertid att antalet vårddygn och genomsnittskostnaden för vården har minskat för barn och ungdomar.

Socialpsykiatrin svarar för 464,2 mnkr av den samlade nettokostnaden och redovisar ett positivt budgetutfall på 13,4 mnkr för år 2006. Jämfört med 2005 har kostnaderna ökat marginellt och att antalet personer med insats har ökat något.

Avslut av barnärenden inom angiven tidsram
Revisionskontoret har granskat om nämnderna avslutar inledda utredningar till barns skydd eller stöd i enlighet med socialtjänstlagen. Enligt lagen ska utredningarna bedrivas skyndsamt och vara slutförda senast inom fyra månader (11 kap 2 § SoL). Om det finns särskilda skäl kan utredningstiden förlängas till ett visst datum.

Revisionskontorets granskning har baserats på uppgifter i stadens verksamhetssystem Paraplyet och har omfattat 14 av stadens 18 stadsdelsnämnder. Revisionskontoret har därvid uppmärksammat att det registrerade slutdatumet i verksamhetssystemet inte behöver överensstämma med det faktiska beslutsdatumet, eftersom systemet medger efterdatering. Revisionskontoret har därför även kontrollerat uppgifterna med förvaltningarna. Nämnderna bör med hänsyn till den enskildes rättssäkerhet säkerställa att uppgifterna i verksamhetssystemet Paraplyet är tillförlitliga.

De granskade nämnderna har under granskningsperioden inlett sammanlagt 802 barnutredningar. Enligt verksamhetssystemet hade 241 av ärenden (30 %) inte avslutats i tid. Efter kontakt med förvaltningen framkom att 158 av ärendena (20 %) inte hade slutförts inom fyra månader. **Revisionskontoret anser** att nämnderna bör tillse att inledda utredningar avslutas inom angiven tidsram.

5.1.5 EKONOMISKT BISTÅND OCH ARBETSMARKNADSÅTGÄRDER

Nettokostnaden för ekonomiskt bistånd uppgick till 1 236,7 mnkr under år 2006, vilket innebar en minskning med 5,8 % jämfört med föregående år. För verksamhetsområdet redovisas ett underskott om 45,4 mnkr.

Nettokostnaden för stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsåtgärder uppgår till 104,1 mnkr år 2006. Jämfört med år 2005 innebär detta en ökning med 19,5 %. Verksamhetsområdet redovisar ett överskott på 19,9 mnkr.

Nämnderna har arbetat för att nå kommunfullmäktiges mål att antalet vuxna personer som uppbär ekonomiskt bistånd skulle halveras under perioden 1999-2006. I staden som helhet har antalet vuxna bidragstagare minskat med i genomsnitt 37,1 % sedan år 1999. Jämfört med år 2005 har antalet vuxna bidragstagare minskat med i genomsnitt 4,8 %. Stadsdelsnämnderna Kista, Kungsholmen, Östermalm och Älvsjö har uppnått kommunfullmäktiges mål.

5.1.6 RAPPORTERING AV EJ VERKSTÄLLDA BESLUT ENLIGT SOL

Efter ändring av socialtjänstlagen (SoL) från och med den 1 juli 2006 ska kommunens socialnämnd/motsvarande rapportera gynnande beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Rapporteringsskyldigheten gäller även avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet. Ändringen innebär att en nämnd kan åläggas att betala en sanktionsavgift om beslut inte verkställs inom skälig tid.

Rapportering ska ske kvartalsvis till länsstyrelsen, revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringen till kommunfullmäktige ger fullmäktige bland annat större kännedom om förhållandena inom staden inför planering och fördelning av medel till verksamheterna. Kommunfullmäktige har fått en rapport 2007-03-05 avseende första rapporteringstillfället per den 30 september 2006.

Tidigare har stadsdelsnämndernas rapportering till kommunfullmäktige handlagts och samordnats av stadsledningskontoret. Från årsskiftet 2006/2007 är det, enligt revisionskontoret, oklart var ansvaret ligger för denna hantering. Kontoret har noterat att äldrenämnden handlägger beslut inom äldreomsorgen och socialtjänstnämnden beslut inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorgen. Dessa nämnder har dock, som revisionskontoret ser det, inte fått något formellt ansvar för denna hantering.

I hittills gjorda rapporteringar har revisionskontoret noterat brister både i underlagen och i rapporteringen från stadsdelsnämnderna och från socialtjänstnämnden samt i sammanställningarna till kommunfullmäktige. I detta sammanhang vill revisionskontoret betona att dokumentationen i enskilda ärenden kan bli avgörande för om nämnden åläggs att betala en sanktionsavgift eller inte.

Enligt revisionskontoret är det nödvändigt att berörda nämnder får stöd och råd i arbetet med inrapporteringen till länsstyrelsen för att undvika felaktigheter och olika tolkningar. Vidare bör kommunstyrelsen tillse att rapporteringen samordnas inom staden. Detta för att garantera tillräcklig kvalitet i rapporteringen till länsstyrelsen, revisorer och kommunfullmäktige.

5.2 Kommunövergripande områden

5.2.1 FYSISK VERKSAMHET

Trafik och stadsmiljöverksamhet
Verksamheten omfattar trafikplanering, parkeringsövervakning, investeringar i gator, vägar och parker samt drift och underhåll av desamma.

Ansvaret har varit delat mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna där stadsdelsnämnderna svarat för vinterväghållning och renhållning.

Verksamheternas nettodriftkostnader exklusive kapitalkostnader uppgick år 2006 till 520 mnkr. Det är ett underskott mot budget på 71 mnkr och en kostnadsökning med 64 mnkr jämfört med 2005. Avvikelsen beror till största delen på lägre parkeringsintäkter. Stockholmsförsöket bidrog till minskad trafik i innerstaden och påverkade även intäktsnivån. Ökade kostnader för energi och underhåll samt för snöröjning och bortforsling av snö vintern 2005/2006 bidrog också till underskottet.

Investeringsutgifterna blev 94 mnkr lägre än budget. Det berodde på förskjutningar i planerade projekt som i sin tur bland annat förklaras av svårigheter att rekrytera anläggningsingenjörer och trafikplanerare. Ett annat skäl som uppges är att Stockholmsförsöket band upp en del kompetens och resurser.

Underhåll och investeringar
Revisionskontoret har granskat hur fastighets- och saluhallsnämnden, trafiknämnden, Stockholms Hamn samt Micasa Fastigheter i Stockholm AB arbetar med planering, genomförande och uppföljning av underhållet. Resultatet av granskningen redovisas i revisionsrapporten **Underhåll och investeringar vid två nämnder och två bolag** (Rapport 2006 nr 15 december 2006).

Syftet med granskningen var att ge svar på om det finns ett eftersatt underhåll och om det bedrivs en effektiv planering för underhåll i nämnderna och bolagen. Vidare har det ingått att översiktligt granska hur stadens nya regler avseende investeringar efterlevs vid de granskande nämnderna och bolagen.

Granskningen visar att det finns ett stort eftersatt underhåll vid trafiknämnden, fastighets- och saluhallsnämnden samt vid Micasa Fastigheter i Stockholm. De budgetmedel som finns räcker inte till att täcka de behov av underhållsåtgärder som finns.

Granskningen visar vidare att det nya regelverket avseende investeringar följs i allt väsentligt.

I granskningen har revisionskontoret identifierat ett antal förbättringsområden. Bland annat behöver granskade nämnder och styrelser fastställa en underhållsstrategi. Vidare behöver fastighets- och saluhallsnämnden, trafiknämnden och Micasa Fastigheter i Stockholm AB fastställa principer för vad som ska redovisas som underhåll respektive investering utifrån gällande lagkrav. (Se även avsnitt 2.2 Resultaträkningen).

Av nämndernas och styrelsernas yttranden framgår att de instämmer i allt väsentligt i stadsrevisionens bedömning. Nämnderna och bolagen arbetar med besiktningar och inventeringar av sina byggnader, gator, broar, kajer m m i syfte att skapa en grund för en strategisk och långsiktig planering, som ska utmynna i en underhållsstrategi.

Stockholms Hamn AB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB har principer för vad som ska anses vara investering, underhåll och drift. Till fastighetsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden kommer sådana principer att redovisas under 2007.

Framkomlighet vid grävningar i gatumark mm

Stadsrevisionen har under flera år efterlyst åtgärder för bättre framkomlighet vid arbeten i gatumark bl a ett avgiftssystem som kan skapa incitament för att de ledningsdragande bolagens arbeten snabbare ska återställas och trafikanternas framkomlighet inte hindras längre än nödvändigt. I augusti beslöt trafiknämnden att uppdra åt trafikkontoret att förhandla fram nya markförläggningsavtal och se över reglerna för flyttning av ledningar med den inriktning som stadsrevisionen efterlyst dvs. att stimulera till snabbare återställning och därmed förbättring för framkomligheten.

Målet 20 000 nya bostäder

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budgeten för 2003 att 20 000 bostäder skulle byggas under perioden 2003-2006. Revisionskontoret har granskat stadens arbete med att uppnå målet.

Nedan redovisas statistik för perioden januari 2003 – december 2006.

	Totalt bostäder	Hyresrätter inkl studentbostäder	Bostadsrätter/ äganderätter
Färdigställda i nybyggnation	10 136	3 894	6 242
Ombyggnader	3 695	2 180	1 515
Summa färdigställda och ombyggnader	13 831	6 074	7 757
Påbörjade "nya bostäder"	16 796	7 471	9 325
Summa påbörjade och ombyggnader	20 491	9 651	10 840
Markanvisningar	23 373	-	-
Lagakraftvunna detaljplaner	22 000	-	-

Totalt har 16 796 bostäder påbörjats under perioden. Det totala antalet färdigställda bostäder uppgår till 13 831. Antalet markanvisningar har ökat de senaste åren. Totalt har anvisats mark för 23 373 bostäder under mandatperioden. Under perioden har detaljplaner tagits fram för ca 22 000 bostäder.

Revisionskontoret bedömer att berörda nämnder arbetat på ett tillfredsställande sätt utifrån målet om 20 000 nya bostäder.

Den höga bostadsproduktionen har kunnat uppnås genom en god samordning inom staden och ett strukturerat arbetssätt. Den särskilda projektorganisationen har även bidragit till att kommunikationen förbättrats mellan stadens nämnder och styrelser samt med byggherrarna. Ett tydligt politiskt uttalat mål har också bidragit. Staden bör i sitt framtida arbete med planering och genomförande av bostadsbyggande ta tillvara de erfarenheter som gjorts i arbetet med målet om 20 000 nya bostäder.

Detaljplanering
Statsbyggnadsnämnden har under 2006 fastställt 141 detaljplaner (ökning med 32 jämfört med 2005). Målet (109 detaljplaner) har överträffats. Antalet bostäder i dessa detaljplaner beräknas till 9 643, vilket är 2 599 fler än 2005.

Målet om en handläggningstid vid ett normalt planförfarande på 18 månader har inte uppnåtts. Snittväntetiden är oförändrat ca 20 månader. Handläggningstiderna för planer med enkelt förfarande har ökat från 10 till 11. Målet var att minska till 6 månader. En förklaring är dock att även något mer komplicerade ärenden numera hanteras med enkelt förfarande. Av alla detaljplaner överklagas 46 %, vilket fördröjer planprocessen.

Trots att målet avseende handläggningstider vid normalt och enkelt planförfarande inte har uppnåtts **anser revisionskontoret vid en samlad bedömning** att stadsbyggnadsnämndens arbete med detaljplaner varit tillfredsställande.

5.2.2 UPPHANDLING

Revisionskontorets granskningar av upphandlingar under år 2006 visar att brister i handläggningen fortfarande är vanliga. Under året har åtta genomförda upphandlingar granskats. Det vanligaste felet har varit brister i dokumentationen. Det har även förekommit att utvärderingsprotokoll saknas. Dokumentationen var bättre än tidigare år, men dokumentationen av framförallt utvärderingarna kan förbättras. Även brister i förutsebarheten har förekommit i några av de granskade upphandlingarna.

De vanligaste bristerna är att förfrågningsunderlaget inte är tillräckligt förutsebart avseende poängsättningen av kriterier. Det framgår inte heller tillräckligt tydligt vad som krävs för att få ett visst poäng. Förutsebarheten och att följsamheten till förfrågningsunderlaget vid utvärderingen är bättre än tidigare år.

Revisionskontoret har under tidigare år påtalat behovet av att en ny upphandlingspolicy tas fram. Revisionskontoret har nu noterat att ett förslag till policy för upphandling och konkurrensutsättning är framtaget och kommer behandlas av kommunfullmäktige vid marssammanträdet. **Enligt revisionskontoret är det angeläget** att tydliga tillämpningsanvisningar för upphandlingsarbetet upprättas för att förenkla och underlätta arbetet för stadens upphandlare.

5.2.3 LÖNEHANTERING

Revisionskontoret har granskat den interna kontrollen i lönehanteringen vid tio nämnder.

Endast några nämnder genomför månatliga stickprovskontroller av löneutbetalningarna. Det har heller inte införts rutiner för att kontrollera korrektheten i det som registreras i LISA-självservice. Den vanligaste orsaken till felaktigt utbetalda löner beror på sen inrapportering från enheterna av sjukfrånvaro och annan lediglhet. Nämndernas återkravsrutin fungerade dock tillfredsställande.

Det var vidare vanligt förekommande att beslut om avgångsersättningar inte hade anmälts till nämnden, och i några fall var avtalen ingångna av annan chef än den som var delegat.

Det fanns anställda som under 2005 hade arbetat mer än arbetstidslagens tillåtna 200 timmar utan överenskommelse mellan arbetsgivare och fack om avsteg. Granskningen visade också att det förekommer att inrapporteringen från enheterna är sen vilket innebär att cheferna till sin uppföljning inte har aktuella uppgifter.

Lönesystemet möjliggör att spärr läggs in för att ersättning för övertidsarbete inte ska utbetalas för de anställda som mot en högre lön avtalat bort övertidsersättning. Endast för en del av dem hade sådan spärr lagts in. Genom att använda denna spärr stärks den interna kontrollen då det minskar risken för fel vid chefs- och löneadministratörsbyten. I lönesystemet finns också möjlighet att registrera övertidstimmar utan ersättning utbetalas när anställda som avtalat bort ersättning arbetar övertid. Sådana registreringar var sällsynta. Arbetstidslagen gäller alla anställda varför nämnden måste se till att uppföljning kan ske på ett tillförlitligt sätt.

Revisionskontorets samlade bedömning är att nämndernas lönehantering är i huvudsak tillfredsställande men att det finns förbättringsområden.

5.2.4 GENERATIONSVÄXLING INOM DE TEKNISKA NÄMNDERNA

Var fjärde anställd i staden är 55 år eller äldre. De kommande pensionsavgångarna innebär därmed stort rekryteringsbehov. Inom de tekniska nämnderna är andelen äldre ännu högre och inom en snar framtid kommer ett stort antal anställda med nyckelkompetens att gå i pension.

Revisionskontoret har granskat hur nämnder med tekniska verksamheter möter pensionering av anställda med nyckelkompetenser. Bedömningen är att det inom nämnderna finns en insikt kring problemet med kompetensförsörjning.

Nämnderna arbetar aktivt med dessa frågor och analyserar och följer upp den egna kompetensförsörjningen. Dock saknas en plan eller långsiktig strategi framtagen för att optimera arbetet. **Enligt revisionskontoret är det angeläget** att respektive nämnd upprättar en långsiktig kompetensstrategi där analyser utifrån samtliga verksamhetsområden finns med.

6 KOMMUNKONCERNENS BOLAG

Revisionskontoret har upprättat 15 granskningspromemorior för bolagen som underlag för lekmannarevisorernas granskningsrapporter. Lekmannarevisorerna har i enlighet med aktiebolagslagens 10 kap 14 § lämnat sina granskningsrapporter (20 stycken) till bolagsstyrelserna för vidare befordran till årsstämmorna. Lekmannarevisorerna har i samband med överlämnandet av granskningsrapporterna framfört önskemål att bolagsledningarna inför styrelsebehandlingen av rapporterna skriftligt kommenterar de synpunkter och rekommendationer som lämnas i promemoriorna.

Lekmannarevisorerna har inte i någon granskningsrapport riktat kritik mot styrelsen eller VD.

Revisionskontorets sammanfattande synpunkter från de båda granskningarna "Miljöarbetet vid några nämnder och bolag" samt "Underhåll och investeringar vid två nämnder och två bolag" redovisas under avsnitt 4 respektive 5.

Nedan redovisas en sammanfattning av synpunkter och rekommendationer utifrån i övrigt genomförda granskningar hos vissa av bolagen inom stadshuskoncernen.

ÄGARSTYRNING GENOM ÄGARDIREKTIV

Syftet med granskningen är att bedöma om stadens styrning av de kommunala bolagen genom ägardirektiv är ändamålsenlig och effektiv.

Granskningen har omfattat moderbolaget Stockholms Stadshus AB och samtliga dotterbolag exklusive det nybildade Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Intervjuer har genomförts med bolagsledningen i respektive bolag. Granskningen har avgränsats till ägarstyrning genom ägardirektiv.

Revisionskontorets sammanfattning av granskningsresultatet
Stadens principer för styrning är kända i samtliga dotterbolag. Dotterbolagen uppfattar stadens budget med ägardirektiv, bolagsordning, arbetsordning och kommunfullmäktiges policys som de viktigaste styrande dokumenten.

Flertalet av bolagen anser att ägarstyrningen fungerar bra eller i stort bra. Ett par bolag anser att ägarstyrningen kan upplevas som otydlig och skapa problem eftersom direktiv och uppdrag till bolagen kommer från olika håll t ex kommunfullmäktige, koncernstyrelsen eller stadsledningskontoret. Bolagen konstaterar också att det finns direktiv som endast till viss del berör bolagen och/eller inte kan hanteras av bolagen.

Bolagsdirektiven (bolagsgemensamma och bolagsspecifika) behandlas av de flesta bolagsstyrelser i början av året. De kompletterande direktiven behandlas i de flesta bolag i samband med att verksamhetsplanen antas. Ett par bolag saknar en rutin för att fånga upp kompletterande ägardirektiv.

Bolagen, med ett undantag, anser att uppdragen är tydligt preciserade i bolagsordning, arbetsordning och i de riktade direktiven i kommunfullmäktiges/-Stockholms Stadshus ABs budgetar samt att de går att följa upp. Samtliga bolag anser att de stadsövergripande styrdokumenten, som finns som bilaga till kommunfullmäktiges budget, är för många och otydliga. Även de bolagsgemensamma direktiven i kommunfullmäktiges budget upplevs i flera fall som otydliga. Bolagen får tolka och konkretisera direktiv och uppdrag så att de blir uppföljningsbara, vilket enligt bolagen är tidskrävande. Bolagen har vid granskningen uppgivit att de saknar återkoppling från moderbolaget om tolkningarna är korrekta/rimliga.

Koncernstyrelsen/koncernledningen har formaliserat återrapporteringen från dotterbolagen i ILS, RASK (ekonomi) och anvisningar för tertialrapportering. Koncernledningen besöker också bolagen två gånger per år då bland annat bolagens verksamhet och långsiktiga planering diskuteras.

Årsredovisningarna innehåller information om mål och måluppfyllelse enligt ägardirektiven vid sju av de granskade bolagen medan återstående sex bolag inte har redovisat i årsredovisningen hur de har uppfyllt sina mål enligt ägardirektiven.

Enligt revisionskontorets bedömning är styrningen och kontrollen av de kommunala bolagen i stort ändamålsenlig men att mängden direktiv bidrar till att ägarstyrningen inte till alla delar är effektiv. Revisionskontoret föreslår därför att koncernledningen inventerar och prioriterar vilka styrdokument som är av stor vikt för bolagens verksamhet. Enligt uppgift från koncernledningen har en sådan kartläggning redan påbörjats.

Vidare rekommenderar revisionskontoret att även ägardirektiven diskuteras vid koncernledningens årliga besök hos bolaget. Detta bland annat för att ge bolagen en återkoppling vad avser gjorda tolkningar av de bolagsgemensamma ägardirektiven.

En god insyn i hur stadens bolag styrs och fullföljer sina uppdrag är mycket viktigt ur ett demokratiskt perspektiv. **Enligt revisionskontorets mening** bör bolagen därför på ett utförligt sätt redovisa hur de har utfört sina åtaganden i årsredovisningen.

STADSDELSFÖRNYELSEN

Insatserna inom ramen för stadsdelsförnyelsen omfattar totalt 600 mnkr inom nio stadsdelar. Det övergripande målet för stadsdelsförnyelsearbetet är att stimulera utvecklingen i ytterstaden. För att få ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete inom stadsdelsnämndsområdena medverkar även ett antal facknämnder samt följande bolag:

- Svenska Bostäder
- Familjebostäder
- Stockholmshem
- Centrumkompaniet
- Sisab
- Stadsteatern
- Stockholm Business Region (f d Näringslivskontoret)

De tre bostadsbolagen och Centrumkompaniet ansvarar tillsammans för hälften av finansieringen av stadsdelsförnyelsen, d v s 300 mnkr. Stockholms Stadshus AB har enligt riktlinjerna ett viktigt samordnings- och utvecklingsansvar för stadsdelsförnyelsearbetet inom bolagssektorn.

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagen har medverkat i stadsdelsförnyelsearbetet i enlighet med ägarens direktiv.

Revisionskontorets sammanfattning av granskningsresultatet
Samtliga bolag har utifrån sin kärnverksamhet tolkat uppdraget för medverkan i stadsdelsförnyelsearbetet. Val av insatser har i allt väsentligt föregåtts av dialog med stadsdelsförvaltningar, lokala föreningar och de boende. Bostadsbolagen och Centrumkompaniet har ianspråktagit avsatta medel.

Revisionskontoret kan konstatera att uppdraget till vissa delar har varit otydligt. Stockholms Stadshus AB borde mot bakgrund av sitt samordnings- och utvecklingsansvar ha konkretiserat mål och utformat riktlinjer för bolagens arbete med stadsdelsförnyelsen. Så har inte skett varför respektive bolag har gjort egna tolkningar och själva beslutat om och genomfört insatser.

Genomförda insatser **har enligt revisionskontoret** inneburit en ökad fokusering på berörda stadsdelsområden och bolagen har genom sin medverkan i stadsdelsförnyelsen bidragit till att stimulera utvecklingen i ytterstaden.

GRANSKNING AV AB STOCKHOLMSHEMS SKYDD MOT KORRUPTION

Revisionskontoret har med hjälp av konsult granskat AB Stockholmshems skydd mot mutor, bestickningar eller annan otillbörlig påverkan. Resultatet av granskningen redovisas i revisionsrapporten **"Granskning av AB Stockholmshems skydd mot korruption"** (Rapport nr 14 december 2006).

Syftet med granskningen har varit att bedöma bolagets skydd mot mutor, bestickning och andra liknande oegentligheter. Det centrala i granskningen har varit att bedöma om bolagets ledning har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och därtill kopplade oegentligheter i verksamheten. Granskningen har inte syftat till att upptäcka eventuell förekomst av mutor, bestickning eller annan oegentlighet inom bolaget.

Revisionskontorets sammanfattning av granskningsresultatet
Revisionskontoret kan konstatera att bolaget generellt sett har en god intern kontroll, men att skyddet avseende risk för mutor, bestickning och annan otillbörlig påverkan kan förbättras på ett antal punkter.

Styrelsen behandlade rapporten vid sitt sammanträde 2007-01-24 och beslutade att godkänna VD:s yttrande som svar på rapporten. Av yttrandet framgår bl a att bolaget kommer att se över alla de rutiner och processer som är berörda i rapporten i syfte att ytterligare förstärka skyddet mot korruption.

SYSTEMATISKT BRANDSKYDDSARBETE

Den 1 januari 2004 trädde Lag om skydd mot olyckor i kraft och ersatte dåvarande Räddningstjänstlagen. Lagen ställer bland annat krav på att fastighetsägaren och den som bedriver verksamhet i fastigheten ska vidta åtgärder för att förebygga brand och förhindra eller begränsa skadorna till följd av brand. För de fastigheter där det ställs särskilda krav på kontroll av brandskyddet krävs att en skriftlig redogörelse för brandskyddet lämnas till kommunen (brandförsvaret) som är tillsynsmyndighet.

För att uppfylla lagens krav krävs att det bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete. Med det menas att både fastighetsägaren och nyttjanderättsinnehavaren ska ha ett organiserat arbetssätt för att planera, utbilda, dokumentera, kontrollera och följa upp brandskyddet i sina respektive organisationer.

Revisionskontoret har granskat i vilken omfattning SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete. För båda bolagen ställs särskilda krav på kontroll av brandskyddet och en skriftlig redogörelse för brandskyddet ska lämnas till brandförsvaret.

SISAB
Bolaget har fördelat såväl ansvarsområden som arbetsuppgifter inom bolaget för sitt förebyggande brandskyddsarbete. Berörd personal inom bolaget har fått utbildning i systematiskt brandskyddsarbete. Brandskyddsbeskrivningar har upprättats för samtliga skolor. Under 2007 ska sådana även upprättas för förskolefastigheterna. Bolaget genomför egenkontroller av fastigheternas brandskydd enligt fastställd plan.

Bolaget har lämnat skriftliga redogörelser för samtliga skolor till brandförsvaret. För förskolefastigheterna har endast en samlad redogörelse lämnats.

Enligt revisionskontorets bedömning bedriver SISAB ett systematiskt brandskyddsarbete avseende sina skolfastigheter. Bolaget har ännu inte kommit lika långt i de fastigheter som inrymmer förskoleverksamhet men planering för detta finns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Bolaget har inte någon formellt fastställd brandskyddsorganisation. Det har inte utsetts någon brandskyddsansvarig eller vem som har till ansvar att samordna brandskyddsarbetet inom bolaget. Bolaget avser att lägga fast en brandskyddsorganisation i samband med den utbildning i systematiskt brandskyddsarbete som bolaget ska påbörja under januari 2007.

Bolaget har inlett ett arbete med att upprätta brandskyddsbeskrivningar för sina fastigheter. Hittills har beskrivningar upprättats för fyra av bolagets 130 fastigheter. Bolaget har lämnat skriftliga redogörelser för samtliga fastigheter till brandförsvaret. Mot bakgrund av att endast ett fåtal brandskyddsbeskrivningar har upprättats är många lämnade redogörelser ofullständiga.

Det sker löpande egenkontroller av fastigheternas brandskydd. Vad som ska kontrolleras, av vem och med vilka intervall är reglerat i avtalen med de bolag som utför fastighetsservice.

I samband med att bolaget bildades år 2005 överfördes fastigheter från stadens tre bostadsbolag och gatu- och fastighetsnämnden. Vid överlämnandet av fastigheterna lämnade tidigare ägare ingen eller bristfällig dokumentation över fastigheterna. Bolaget har därför ännu inte tillräcklig kunskap om sina fastigheter, varför det systematiska brandskyddsarbetet är i ett inledningsskede.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att det inom bolaget bedrivs ett brandskyddsarbete men att det inte sker på ett tillräckligt systematiskt sätt.

BOLAGENS ARBETE MED INTERNKONTROLL

Revisionskontoret har under ett antal år granskat dotterbolagens arbete med internkontrollplaner. Granskningarna har visat att kvaliteten i internkontrollarbetet har varierat mellan bolagen.

Revisionskontoret kan efter årets granskning konstatera att flertalet bolag har utvecklat sina internkontrollplaner att omfatta även andra områden än ekonomiadminstrativa rutiner. Likaså finns dokumenterade väsentlighets- och riskanalyser på fler bolag än tidigare år.

Lars-Erik Örsing	Gunilla Axelsson	Mats Bergqvist
t.f. stadsrevisor	t.f. enhetschef	revisor

Bilaga I

Stockholms Stad

Finansenheten
Granskning av intern kontroll 2006

Audit
KPMG Bohlins AB
14 januari 2007
Antal sidor: 6

Document1

Innehåll

1. Inledning

KPMG Bohlins AB (KPMG) granskar på uppdrag av Revisionskontoret, Stockholms Stad, verksamheten inom Finansenheten och de delar av stadens räkenskaper som Finansenheten ansvarar för. Granskningen omfattar års- och tertialbokslut samt intern kontroll.

I november 2006 genomfördes granskningen av intern kontroll. Mot bakgrund av genomförd riskanalys inriktades den på följande områden:

- Limituppföljning
- Rapport till ekonomiutskottet
- Riskkontroll
- Koncernkontosystemet
- Administration och redovisning av lån och finansiella instrument

Denna rapport redovisar vad som framkommit vid granskningen.

2. Sammanfattning

Baserat på vår granskning är den övergripande bedömningen att den interna kontrollen inom Finansenheten fungerar väl. Verksamheten kännetecknas av noggrannhet och detaljerade kontroller. Detta, i kombination med det begränsade antalet transaktioner, minskar risken för felaktigheter. Det finns dock utrymme för förbättringar bl a genom att utnyttja tillgängligt systemstöd för att minska antalet manuella moment. Det finns även möjlighet att utveckla gränssnittet mot andra delar av staden och kommunkoncernen.

3. Bakgrund

De centrala funktionerna i Stockholms Stad är organiserade i Stadsledningskontoret. Inom Stadsledningskontoret ansvarar Ekonomiavdelningen (fr 2007 benämnt Finansavdelningen) för redovisning, uppföljning och ekonomisk analys. Finansenheten utgör en del av Ekonomiavdelning. Finansenheten fungerar som kommunkoncernens internbank och ansvarar för koncernens upplåning och placering. Vidare ansvarar Finansenheten för analys och hantering av koncernens finansiella risk. Verksamheten är indelad i en marknadsgrupp och en administrativ grupp. Tjänsten som Finanschef och chef för Finansenheten är vakant sedan 2006-09-30 men tjänsten har tillsatts och den nya Finanschefen kommer att tillträda senast 2007-04-15.

Stadens finansiella tillgångar uppgick per 2006-09-30 till 39,8 mdr och de finansiella skulderna till 26,0 mdr. Tillgångarna utgörs främst av fordringar på bolag inom kommunkoncernen och skulderna av upplåning genom obligations- och certifikatprogram samt upplåning från bolag inom kommunkoncernen.

4. Resultat av granskningen

4.1 Limituppföljning

De finansiella riskerna regleras i Finanspolicy för Stockholms Stad respektive Finanspolicy för Stockholms Kommunkoncernen Stockholms Stad. Limitstrukturen för staden 2006 kan beskrivas i följande tabell:

Risk	*Mått*	*Limit*
Kreditrisk stadens bolag (lån och borgen)	• Engagemang	• 44 576 mkr fördelat på 14 bolag
Finansieringsrisk	• Förfallostruktur • Finansieringsberedskap • Upplåningsram	• 60 % av skuld inom 1 år och 80 % inom 2 år • 3 000 mkr • 20 000 mkr
Likviditetsrisk	• Likvida medel	• 2 000 mkr
Valutarisk	• Andel säkrad upplåning	• 100 %
Ränterisk	• Duration • Förfallostruktur	• 1,5 år +/1 0,5 år • 60 % av skuld inom 1 år och 80 % inom 2 år
Kreditrisk Motpart	• Rating	• S&P AAA – A- • Modoy's Aaa – A3
Operativ risk	• Förlusthändelser (rapport till Ekonomiutskottet)	• > 100 000 kr

Limitutnyttjande rapporteras i den Finansiella riskrapporten som månadsvis redovisas för Ekonomiutskottet. Ansvarig för rapporten är Risk Controller inom Finansenheten. Rapporten tas även fram veckovis internt inom Finansenheten.

Gällande limiter styr Finansenhetens utlåning och finansiering. Detta medför att normalt inte förekommer några limitöverträdelser. Den totala upplåningen ligger dock utanför Finansenhetens kontroll och ramen kommer att överskridas i december 2006. Frågan kommer att behandlas av ekonomiutskottet.

Bedömning och rekommendation

Gällande limiter speglar de väsentligaste risker. Uppföljning sker systematiskt och proaktivt vilket ger en god kontroll. Vi rekommenderar dock att gällande limiter ses över för att fokusera på de väsentligaste riskerna, exempelvis bör i första hand styrning ske av kommunkoncernens risk.

4.2 Rapportering till Ekonomiutskottet

Finansenheten tar månadsvis rapporten "Finansiell månads- och riskrapport" till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Rapporten består av en marknadsöversikt, rapportering av stadens finansiella ställning inklusive borgensåtaganden samt riskrapportering.

Rutinen för framtagande av rapporten finns dokumenterad i en rutinbeskrivning. Rutinen innehåller många manuella moment och rapporten bygger på input från flera källor. Ansvaret för är delat mellan marknadsgruppen och den administrativa gruppen.

Arbetet med rapportframtagningen är tidskrävande och medför risk för fel. Kontroller sker dock och vid vår granskning framkom inga felaktigheter.

Bedömning och rekommendation

Vår bedömning är att informationen i rapporten är korrekt. Vi rekommenderar dock att innehållet ses över för att skapa en mer överskådlig och fokuserad rapportering. Vidare rekommenderar vi att begreppet ses över "Finansiell Balansräkning" då rapporten snarare är en specifikation av den finansiella nettoställningen än en balansräkning.

4.3 Riskkontroll

Vi har vid tidigare granskningar framhållit behovet av en funktion för riskkontroll som är oberoende i förhållande till Finansenheten. Under året har staden utrett olika lösningar, bl a extern rekrytering och konsultstöd. I november 2006 fattade Ekonomiutskottet på förslag från Finansenheten beslut om att nuvarande finansstrateg skulle övergå till att ansvara för riskkontroll, inledningsvis under en period av sex månader. Funktionen kommer organisatoriskt att ligga utanför Finansenheten men kommer i hög grad att delta i enhetens arbete. Bland uppgifterna finns löpande riskkontroll, ansvar för operativa risker samt systemansvar för CRM.

Bedömning och rekommendation

Vi ser positivt på att en funktion för riskkontroll har inrättats. Ansatsen med en försöksperiod då verksamheten närmare kan utformas ger möjlighet att finna effektiva och ändamålsenliga arbetsformer. Vi vill dock framhålla vikten av att gränsdragningen mellan riskkontroll och operativ verksamhet är tydlig.

4.4 Koncernkonto

Stockholms Stad har ett koncernkonto i Nordea. Kontohavare för toppkontot och juridisk motpart till Nordea är Stockholms stad. Underkonton finns dels för Stadskassan (stadens centrala bankfunktion, Stadskassan är en del av ekonomiavdelningen men ingår inte i Finansenheten), dels för bolag inom kommunkoncernen.

Koncernkontosystemet används för att netta betalningsflöden inom kommunkoncernen och därigenom effektivisera kassahanteringen. Systemet används även som en del av bolagens

finansiering genom att bolagen till viss del utnyttjar kredit på koncernkontot i stället för att ta upp lån mot staden.

Finansenheten stämmer av koncernbolagens balanser på koncernkontot mot stadens uppgifter. Avstämningen sker genom att Finansenheten sänder ut en sammanställning med uppgift om engagemang mot respektive bolag. Differenser kan uppstå till följd att parterna har olika avstämningstidpunkt. Fordran på koncernbolag som uppkommer genom att de lånar genom koncernkontot bokförs inte i ekonomisystemet Agresso. I Finansenhetens rapportering hämtas uppgifter om denna utlåning direkt från saldot på kontona i Nordea.

Bedömning och rekommendation

Vi rekommenderar att staden, exempelvis i samband med upphandling av banktjänster, ser över rutinerna för avstämning och redovisning av poster i koncernkontosystemet. Vi rekommenderar även att gränsdragningen mellan Stadskassan och Finansenheten ses över, exempelvis avseende ansvar för bokning och avstämning av koncernkontot..

4.5 Administration och redovisning av lån och finansiella instrument

Inom ramen för granskningen har en kartläggning av rutinerna för depositupplåning, emissioner, koncernintern utlåning och derivathantering utförts. Under åter har inga nya transaktionstyper eller instrument tillkommit.

Bedömning och rekommendation

Vår bedömning är att rutinerna kring administration och redovisning av finansiella instrument fungerar väl. Vi rekommenderar dock att processerna kontinuerligt ses över för att minska antalet manuella moment.

Stockholm 2007-01-22

KPMG Bohlins AB

Lars Marcusson
Auktoriserad revisor

Håkan Östebo
Godkänd revisor

Bilaga 2

Stockholms Stad - Finansavdelningen

Enheten för finansstrategi
Granskningsrapport Årsbokslut 2006-12-31

Audit
KPMG Bohlins AB

Antal sidor: 6

Rapport bokslut.doc

Innehåll

1. Uppdragets omfattning

Vårt uppdrag har varit att granska upprättat bokslut per 2006-12-31 för enheten för Finansstrategi och bedöma om bokslutet är upprättat i enlighet med god redovisningssed samt ger en rättvisande bild av finansenhetens resultat och ställning.

För balansposter görs jämförelse med senast granskade tertialbokslut per 2006-08-31 samt med årsbokslutet 2005-12-31. Beloppen inom parentes i texten avser 2005-12-31.

2. Sammanfattning

Vi har i samband med vår granskning av årsbokslutet 2006-12-31 inte påträffat några felaktigheter. Vi vill dock lämna några kommentarer till bokslutsgranskningen enligt nedan.

2.1 Redovisning av koncernkonto

Redovisning av stadens banktillgodohavanden och balanser i koncernkontostrukturen ingår inte i enheten för Finansstrategis kontoplan. Dessa poster utgör dock en väsentlig del av verksamheten, bl a sker den kortfristiga finansieringen av stadens bolag genom krediter i koncernkontosystemet, och avstämningsansvaret ligger på enheten. Vi anser att den nuvarande uppdelningen mellan Stadskassan och enheten för Finansstrategi bör ses över, exempelvis i samband med upphandlingen av banktjänster. Vi anser även att staden bör göra en översyn koncernredovisningen avseende balanser i koncernkontosystemet.

3. Balansräkningen

3.1 Balansanalys (bokförda värden)

Mkr	*Utfall 2006-12-31*	*Utfall 2006-08-31*	*Utfall 2005-12-31*
Långfristiga placeringar	-	-	-
Långfristig utlåning koncernbolag	20 859	21 589	25 538
Långfristig extern utlåning	1 847	1 849	1 848
Kortfristig utlåning koncernbolag	8 771	7 885	6 967
Övriga tillgångar	638	602	615
Totalt tillgångar	**32 115**	**31 925**	**34 968**
Långfristig extern upplåning	7 894	7 507	5 904
Långfristig upplåning koncernbolag	6 041	5 871	8 621

Kortfristig extern upplåning	11 517	9 917	5 020
Kortfristig upplåning koncernbolag	-	-	2 264
Övriga skulder	399	334	370
Totalt skulder	***25 851***	***23 629***	***22 179***
Borgens- och ansvarsförbindelser	2 938	3 413	3 446

3.2 Kommentarer till balansräkningen

3.2.1 Tillgångar

3.2.1.1 Långfristig utlåning koncernbolag

Posten består av fordringar på bolag inom Stockholm Stadshus-koncernen. Posten inkluderar fordringar som förfaller inom ett år 8 163 (6 364), vilka redovisas som kortfristig del av långfristig utlåning i bokslutet. Nya lånefordringar har stickprovsvis granskats mot upprättade låneavtal utan anmärkning.

3.2.1.2 Långfristig extern utlåning

Posten avser till största delen en fordran på Fortum med 1 667, fordringar på Vägverket avseende Tranebergsbron 135 samt övriga fordringar 46. Granskning har skett stickprovsvis av existens, fullständighet och värdering utan anmärkning. Enligt den nya lånereversen mot Fortum förfaller fordran år 2015 och räntebindningstiden är sex månader.

3.2.1.3 Kortfristig utlåning koncernbolag

Posten består helt av depositfordringar på koncernbolag och har granskats stickprovsvis mot attesterade avräkningsnotor utan anmärkning. Fr o m 2006 sker den kortfristiga utlåningen via koncernkontot, vilket förändrar rutinen och förenklar administrationen.

3.2.1.4 Övriga tillgångar

Posten består av upplupna ränteintäkter

3.2.2 Skulder

3.2.2.1 Långfristig extern upplåning

Posten består av obligationslån i SEK med 8 859 (4 750), obligationslån i utländsk valuta med 2 213 (700) samt övriga lån från kreditinstitut och andra externa motparter med 442 (454). Obligationslånen i utländsk valuta har valutasäkrats till 100 procent genom valutaswappar.

Kommunkoncernens finanspolicy anger en målduration (räntebindningstid) för kommunkoncernen på 1,5 år med en tillåten variation på +-0,3 år. Durationen för kommunkoncernen är per 2006-12-31 1,39 år och därmed inom det intervall som beslutats.

3.2.2.2 Långfristig och kortfristig upplåning koncernbolag

Posten består till största delen av en långfristig skuld till Stockholm Stadshus AB 5 890 (11 065),

3.2.2.3 Kortfristig extern upplåning

Posten består av ny upplåning i SEK inom det befintliga Kommuncertifikatprogrammet med 7 895 (4 358).

3.2.2.4 Övriga skulder

Posten består i huvudsak av upplupna räntekostnader och förutbetalda ränteintäkter.

3.3 Borgensåtaganden

Vi har granskat redovisningen av Stockholm Stads borgensåtaganden stickprovsvis mot underlag samt mot redovisade belopp i årsredovisningen utan anmärkning.

4. Resultaträkningen

4.1 Resultatanalys (bokförda värden)

Enhetens resultat uppgår till 530 (491). Resultatet uppstår i huvudsak genom ränteintäkter från koncernbolagen och externa räntekostnader.

5. Uppföljning av intern kontroll hos finansenheten

Under hösten 2006 granskade vi redovisningsrutiner och intern kontroll hos enheten för Finansstrategi. Vi fokuserade i den granskningen på limituppföljning, riskkontroll, rapportering och koncernkontorutinen. I likhet med tidigare år granskade vi även administration och

redovisning av lån och finansiella instrument. Resultatet av granskningen redovisades i en rapport den 31 januari 2007.

I samband med bokslutsgranskningen har vi gjort följande iakttagelser:

- Funktionen för oberoende riskkontroll är nu etablerad och rapporterar löpande limituppföljning m m. Arbetet med att etablera rutiner för hantering av operativ risk pågår.
- En ny månadsrapport har införts fr o m januari 2007.
- En ny Finanschef börjar sin anställning i april 2007.

Vår bedömning är att den interna kontrollen fungerar väl.

KPMG som ovan

Lars Marcusson
Auktoriserad revisor

Håkan Östebo
Godkänd revisor

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

BILAGA 3

Revisionsrapporter under perioden april 2006 – mars 2007

Samtliga rapporter finns tillgängliga på **www.revision.stockholm.se.**

2006:11	Rapport angående granskning av Miljöavgiftskansliet
2006:12	Staden som medfinansiär i stora infrastrukturprojekt
2006:13	Stadens beredskap för extraordinära händelser
2006:14	Granskning av AB Stockholmshems skydd mot korruption
2006:15	Underhåll och investeringar vid två nämnder och två bolag
2007:01	Socialtjänstnämndens interna styrning och kontroll av verksamheten för tillståndsgivning

Promemorior

PM sept 2006	Lärarnas tidsanvändning och måluppfyllelse i skolan. Förstudie med förslag till fortsatt granskning
PM sept 2006	PM angående Stadens arbete för att motverka segregation och diskriminering. Förstudie med förslag till fortsatt granskning
PM sept 2006	PM angående Miljö- och hälsoskyddsnämndens livsmedelskontroll Förstudie med förslag till fortsatt granskning
PM okt 2006	PM angående Intern kontroll – ekonomiskt stöd till kultur och integration
PM okt 2006	PM: Ny-, om- och tillbyggnad i stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens hyrda lokaler
PM nov 2006	Granskning av miljöarbetet vid några nämnder och bolag
2007:01	PM: Hur fullmäktiges mål förverkligas i stadsdelen Husby

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

RAPPORTDEL 2

KOMMUNSTYRELSENS EGEN VERKSAMHET

Sammanfattning

Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är tillfredsställande
Kommunstyrelsens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för verksamhetsåret 2006 är tillfredsställande. Styrelsen lämnar ett överskott med 156,1 mnkr. Överskottet förklaras främst av att statsbidragsintäkterna avseende stadens flyktingmottagande blev högre än budgeterat. Vidare har anslaget för omstrukturering av lokaler och personal inte förbrukats i förväntad omfattning.

Revisionskontoret bedömer att styrelsen har uppfyllt sina mål och uppgifter samt genomfört den i verksamhetsplanen angivna verksamheten.

Styrning, uppföljning och kontroll är ej helt tillräcklig
Kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är ej helt tillräcklig. Verksamhetsplanen för verksamhetsåret 2006 utgår från kommunfullmäktiges fem inriktningsmål. Till respektive inriktningsmål har ett antal aktiviteter knutits. Revisionskontorets granskning visar att kommunstyrelsen har följt flertalet av dessa aktiviteter under året. Däremot går det inte av tertialrapporterna eller av verksamhetsberättelsen att utläsa hur de pedagogiska verksamheterna har samordnats och bedrivits av kommunstyrelsen under året.

Den ekonomiska uppföljningen har varit tillfredsställande. Det finns dock verksamhetsområden där prognossäkerheten kan bli bättre.

I likhet med föregående år har det inte upprättats någon internkontrollplan. Det har heller inte genomförts någon uppföljning av den interna kontrollen i den egna verksamheten.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande
Kommunstyrelsens bokslut och räkenskaper för den egna verksamheten är rättvisande.

INNEHÅLL

Sid

Bilagor

1 ÅRETS GRANSKNING

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av *kommunstyrelsens egen verksamhet* avseende år 2006.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Kommunstyrelsens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Kommunstyrelsens bokslut, delårsrapporter och räkenskaper

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Inriktningen och omfattningen fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2006 – mars 2007 redovisas i *bilaga 2*.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 KOMMUNSTYRELSENS RESULTAT

I detta avsnitt redovisas om kommunstyrelsens har uppfyllt kommunfullmäktiges mål och direktiv samt om verksamheten har bedrivits inom ramen för tilldelade anslag, i den omfattning samt med den inriktning och kvalitet som fastställts i verksamhetsplanen för år 2006.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att kommunstyrelsens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året är tillfredsställande.

2.1 Ekonomi

Kommunstyrelsen redovisar följande budgetutfall och avvikelser år 2006.

Mnkr	Budget 2006	BOKSLUT 2006			Budget-avvikelse 2005
		Utfall	Avvikelse*	Avvikelse %	
Kostnader					
Drift och underhåll	2 711,6	2 384,0	327,6	13,7	266,0
Avskrivningar	0,0	4,3	-4,3	-	0,0
Internräntor	0,0	0,6	-0,6	-	0,0
Intäkter	**1 968,6**	**1 800,6**	**-168,0**	**9,3**	**-195,3**
Nettokostnader	**743,0**	**588,3**	**154,7**	**26,3**	**70,7**
Justerat netto, efter resultatöverföringar	**743,0**	**586,9**	**156,1**	**26,6**	**70,7**
Investeringar					
Utgifter	10,0	8,2	1,8	15,4	91,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	-	0,0
Nettoutgifter investeringar	**10,0**	**8,2**	**1,8**	**15,4**	**91,3**

* - = underskott mot budget

För verksamhetsåret redovisas ett överskott med 154,7 mnkr. De stora avvikelserna på kostnads- och intäktssidan förklaras främst av att avsatta medel för miljömiljarden, miljöavgiftsprojektet och kompetensfonden inte har ianspråktagits. Dessa projekt finansieras med externa respektive fonderade medel och påverkar inte styrelsens nettokostnader.

Visningsenheten är en resultatenhet. Under året har drygt 1 mnkr ianspråktagits från resultatfonden som nu uppgår till 4,0 mnkr. Efter denna justering uppgår avvikelsen mot budget till 156,1 mnkr.

Kommunstyrelsens budgetavvikelse exklusive extern- och fondfinansierade verksamheter redovisas i nedanstående tabell.

Verksamhet/anslagspost	Nettoutfall i mnkr	Avvikelse i mnkr	Avvikelse i %
Stadsledningskontoret	*246,3*	*118,9*	*48,3*
Omstrukturering	*41,4*	*16,9*	*40,5*
Äldreomsorg	*10,1*	*3,5*	*25,7*
Politisk organisation	*72,6*	*10,5*	*14,5*
Bidrag till organisationer	*218,0*	*4,9*	*2,2*
Summa	**588,4**	**154,7**	**26,3**

Stadsledningskontoret
Stadsledningskontorets överskott uppgår till 118,9 mnkr. Avvikelsen förklaras till största delen av att statsbidragsintäkterna för mottagande av flyktingar, som stadsledningskontoret administrerar, blev högre än budgeterat. Vidare förklaras avvikelsen bland annat av ej genomförda eller senarelagda projekt samt att vakanta tjänster inte har tillsats.

Omstrukturering
Överskottet förklaras av att det inte har skett omstruktureringar av lokaler i förväntad omfattning. En annan orsak till avvikelsen är att omstruktureringskostnaderna för stadens personal blev lägre än planerat, bland annat på grund av att omställningsavtalet trädde i kraft 2006-01-01 och de första effekterna uppstod inte förrän vid halvårskiftet.

Äldreomsorg
Budgeten har inte förbrukats på grund av lägre kostnader för övergripande boendeplanering och för informationsinsatser inom äldreomsorgen.

Bidrag till organisationer
Överskottet förklaras främst av att bidragen till stiftelsen Hotellhem, STIM och till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) blev lägre än budgeterat.

Politisk organisation
Av den politiska organisationens överskott, som avser rotlarnas verksamhet, föreslås att 8,5 mnkr ombudgeteras till 2007.

2.2 Verksamhet

Måluppfyllelse

Kommunstyrelsens egna mål för verksamhetsområdet ansluter i huvudsak till kommunfullmäktiges budget och kommunstyrelsens huvuduppgifter. Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2006 har uppfyllt sina mål och huvuduppgifter samt den i verksamhetsplanen angivna verksamheten.

Verksamhetsplanen för 2006 utgår från kommunfullmäktiges inriktningsmål. Till respektive inriktningsmål har det knutits ett antal aktiviteter eller uppgifter som styrelsen avser att genomföra. De 20-tal stadsövergripande mål kommunfullmäktige har fastställt omnämns inte i styrelsens verksamhetsplan. Vid revisionskontorets granskning år 2005 bedömdes att målen i verksamhetsplanen var allmänt hållna och därför svåra att följa upp.

Revisionskontorets bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har uppfyllt sina mål och huvuduppgifter. Detta baseras på att flertalet av de i verksamhetsplanen angivna aktiviteterna/uppgifterna har genomförts.

Inför och under verksamhetsåret 2006 har kommunfullmäktige givit kommunstyrelse nio uppdrag. Sju av uppdragen har genomförts och redovisats under året.

Verksamhetsberättelsen ger en bra bild av det ekonomiska utfallet och den verksamhet som har bedrivits under året.

3 STYRNING, UPPFÖLJNING OCH KONTROLL

I detta avsnitt redovisas om kommunstyrelsen har ett system för styrning, uppföljning och kontroll, vilket bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv resursanvändning, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av den egna verksamheten ej är helt tillräcklig.

3.1 Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet

Tertialrapporter - årsprognoser 2006

Kommunstyrelsen har lämnat följande prognoser under året för den anslagsfinansierade verksamheten. I tabellen nedan ingår inte prognostiserade kostnader och intäkter för de verksamheter som har finansierats med externa respektive fonderade medel då dessa inte påverkar kommunstyrelsens nettokostnader.

Mnkr	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2 (T2)	Bokslut 2006	Avvikelse T2 - bokslut
Drift				
Kostnader	1 104,2	1 074,8	1 032,6	42,2
Intäkter	301,0	353,0	444,2	91,2
Nettokostnader	**803,2**	**721,8**	**588,4**	**134,9**
Investeringar				
Utgifter	20,0	6,6	8,2	1,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoutgifter	**20,0**	**6,6**	**8,2**	**1,6**

Av tabellen framgår att intäkterna blev drygt 90 mnkr högre än vad som prognostiserades i tertialrapport 2. Detta förklaras i huvudsak av att statsbidragsintäkterna för stadens flyktingmottagande blev högre än beräknat. På kostnadssidan förklaras avvikelsen mellan lämnade prognoser och slutligt utfall till stor del av att nämnderna inte har begärt ersättning för omstruktureringar i förväntad omfattning. Dessa båda intäkts- respektive kostnadsposter är därför svåra att prognostisera.

För stadsledningskontorets olika verksamhetsområden är avvikelsen mellan prognostiserade kostnader och slutligt utfall i bokslutet marginell. Däremot kan prognoserna för anslagsposterna Politisk organisation och Bidrag till organisationer bli mer träffsäkra.

Nämndens styrning och uppföljning under året

Kommunstyrelsens verksamhetsuppföljning sker i samband med tertialrapporteringen. Revisionskontoret har översiktligt granskat vilka av verksamhetsplanens uppgifter/aktiviteter som har följts upp under året i tertialrapporterna och i verksamhetsberättelsen.

Revisionskontorets bedömning är att flertalet av planerade aktiviteter har följts upp. En brist i lämnade uppföljningsdokument är dock att det inte går att utläsa hur de övergripande och de strategiska frågorna inom de pedagogiska verksamheterna har samordnats och bedrivits under året.

3.2 Kvalitetsarbete

Stadsledningskontoret har en rutin för hantering av synpunkter. Rutinen är i första hand till för att utveckla och förbättra kontorets arbetssätt internt. Under året har sex synpunkter inkommit. Som ett resultat av lämnade synpunkter har nya rutiner införts.

Vid föregående års granskning rekommenderade revisionskontoret att det även bör upprättas en rutin för att fånga upp övriga förvaltningars synpunkter på stadsledningskontorets verksamhet. Denna rekommendation kvarstår.

3.3 Intern kontroll

Internkontrollplan

Den interna kontrollen omfattar allt i en verksamhets organisation, styrning, uppföljning och redovisning som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och korrekt utförd verksamhet. Internkontrollplanen är ett medel för att följa upp den interna kontrollen.

Revisionskontoret bedömer att kommunstyrelsens arbete avseende den interna kontrollen ej är helt tillräckligt.

Kommunstyrelsen har ett system för intern kontroll och en översiktlig väsentlighets- och riskanalys dokumenterad. I likhet med föregående år har det inte upprättats någon internkontrollplan för verksamhetsåret. Ej heller har kommunstyrelsen genomfört någon uppföljning av den interna kontrollen i den egna verksamheten.

För verksamhetsåret 2007 har det upprättats en internkontrollplan.

Kompetensfonden

Revisionskontoret har granskat beslut som fattats av Personal- och kvalitetsutskottet (PKU) om nya projekt respektive fortsättning på pågående projekt samt beslut som fattats med stöd av delegation under perioden juni – december 2006.

Granskningen omfattar också utbetalningar från kompetensfonden under samma period med särskild kontroll av utbetalningar gjorda i november och december.

Iakttagelser
Ett 40-tal projekt har granskats mot beslut. Granskningen visade att för 15 utbetalningar på totalt 8,3 mnkr saknades notering om vilket projekt utbetalningen avsåg. Vid kontroll kunde samtliga utbetalningar hänföras till godkända projekt och rättas i bokföringen. Vid granskningen av bokförda poster under december utan projektnummer konstaterades att merparten av kostnaderna avser dokumentation och utvärdering av olika kompetensfondsprojekt.

Tre fakturor som avser kostnader som kommer att uppstå under 2007 har felaktigt redovisats 2006:

- Kompetensgalan 2007 — 300,0 tkr
- Webbserver för Kompetensfonden kvartal 1 2007 — 10,5 tkr
- Ernst & Youngs uppdrag att ta fram strategier kring kompetensförsörjning — 150,0 tkr

Revisionskontorets kommentarer
Revisionskontorets granskning visar att:

- Samtliga granskade utbetalningar har skett till projekt som beslutats av PKU alternativt med stöd av delegation.
- Den interna kontrollen vid kontering, attest och kontroll av bokföringen har inte varit tillräcklig. Alltför många bokförda poster saknade projektnummer.

Revisionskontoret ifrågasätter om de projekt, där beslut fattats under hösten 2006, har hunnit slutföras 2006-12-31 då Kompetensfonden formellt upphörde.

Av totalt beslutade medel om 2 000 mnkr har 1 881,4 mnkr använts till olika projekt inom Kompetensfonden. Ett särskilt beslut har fattats om användningen av återstående medel (KS 2007-02-21 PM: Fortsatta utvecklingsprojekt).

Representation

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i grupp 1 granskade revisionskontoret bokförd representation vid dåvarande rotlar, partikanslier och vid stadsledningskontorets förvaltningsledning för perioden januari-juli 2006.

Syftet var att kontrollera om stadens policy för representation och stadsledningskontorets interna regler och rutiner för representation, uppvaktning och gåvor tillämpas. Syftet var också att granska om den interna kontrollen inom stadsledningskontoret är tillräcklig.

Granskningen omfattade 70 verifikationer som avsåg extern representation och 95 verifikationer avseende intern representation.

Revisionskontorets kommentarer
Efter genomförd granskning kan revisionskontoret konstatera att kunskapen om gällande regler och rutiner var bristfällig vid rotlar, partikanslier och förvaltningsledningen i stadshuset samt att den interna kontrollen inte var tillräcklig inom stadsledningskontoret.

Säkerhetsrutiner vid stadsledningskontoret

Under år 2005 stals bland annat tavlor från Stadshuset. Med anledning av dessa stölder har revisionskontoret granskat hur stadsledningskontorets administrativa avdelning och visningsenheten arbetat med att förbättra säkerheten.

Enligt den säkerhetspolicy för stadsledningskontoret och KF/KS kansli som togs fram 1999-06-24 är syftet med säkerhetsarbetet att personal, egendom, information och miljö ska skyddas mot hot som kan innebära skador eller förluster eller på annat sätt ha negativ påverkan på stadsledningskontorets verksamhet". "Rådet för krisstöd och säkerhet vid stadsledningskontoret och KF/KS-kansli" arbetar med olika säkerhetsfrågor och har under år 2006 haft två protokollförda sammanträden.

Revisionskontorets kommentarer
Revisionskontoret konstaterar efter genomförd granskning att säkerheten i Stadshuset har förbättrats både vad gäller rutiner och bevakning. En säkerhetspolicy har tagits fram för visningsenhetens olika verksamheter och en översyn av säkerhetsrutinerna har genomförts och dokumenterats.

4 STYRELSENS BOKSLUT OCH RÄKENSKAPER

I detta avsnitt redovisas om kommunstyrelsens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att kommunstyrelsens bokslut och räkenskaper för år 2006 är rättvisande.

Bokslutet är upprättat enligt stadens anvisningar. Periodisering av intäkter och kostnader har skett i tillräcklig omfattning. Större krav måste dock ställas på underlagen till bokslutskontona "förutbetalda kostnader/upplupna intäkter" och "upplupna kostnader/förutbetalda intäkter". Specifikationer finns i tillräcklig omfattning men bör kompletteras med förklarande text.

Inventarier har under året köpts in för 7,4 mnkr (0,3 % av totalt bokförda kostnader) och redovisats som driftkostnad i verksamheten i enlighet med stadens regler men i strid mot den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

5 KF/KS KANSLI

Kansliet redovisar följande budgetutfall och avvikelser år 2006.

Mnkr	Budget 2006	BOKSLUT 2006			Budget-avvikelse 2005
		Utfall	Avvikelse	Avvikelse %	
Kostnader	11,7	12,3	-0,6	4,9	-0,2
Intäkter	1,3	1,5	0,2	13,3	0,0
Nettokostnader	**10,4**	**10,8**	**-0,4**	**26,3**	**-0,2**

Revisionskontoret bedömer att kansliet har uppfyllt sina huvuduppgifter samt den i verksamhetsplanen angivna verksamheten. Bokslutet är rättvisande. Budgetavvikelsen på kostnadssidan förklaras främst av ökade personalkostnader. De ökade intäkterna förklaras av att valnämnden köpte fler tjänster än planerat i samband med valet samt att kansliet har erhållit medel från kompetensfonden.

Gunilla Axelsson
Tf Enhetschef

Mats Bergqvist
Revisor

BILAGA 1

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

Tillfredsställande/Tillräcklig	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
Ej helt tillfredsställande/ Ej helt tillräcklig	Brister finns som måste åtgärdas
Oacceptabelt/Oacceptabel	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Ej helt rättvisande eller Ej rättvisande

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges mål och direktiv. Verksamheten har bedrivits inom ramen för tilldelade anslag samt i den omfattning, med den inriktning och med den kvalitet som har fastställts i nämndens verksamhetsplan för år 2006.

- Nämndens budgetutfall ligger inom tilldelat/tilldelade anslag.
- Nämnden har uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har uppfyllt sina egna mål för verksamhetsområdet.
- Nämnden har uppfyllt kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.
- Nämnden har fullgjort av kommunfullmäktige lämnade uppdrag.

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv resursanvändning, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

- Nämnden har ett tillfredsställande integrerat system för styrning och uppföljning av ekonomi, verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämnden har fastställt egna mål för verksamhetsområdet i överensstämmelse med kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, analyserar väsentliga avvikelser och vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens plan- och uppföljningsdokument ger en god bild av ekonomi, verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har ett fungerande system för intern kontroll som säkerställer en effektiv och rättssäker verksamhet samt förebygger allvarliga fel och skador.
- Nämnden fastställer årligen en internkontrollplan som är tydligt kopplad till en väsentlighets- och riskanalys.
- Nämnden genomför internkontrollplanen och åtgärdar brister.
- Nämnden följer gällande lagar, föreskrifter, beslut och avtal.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.
